

Literatūra

RAŠTIJA
MENAS
MOKSLAS

NR. 224

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

X METAI

LEONARDO da VINCI

1452—1519.

IGN. ŠLAPELIS

I.

Daugumo eilinių žmonių pėdsakai ir atminimai gyvųjų tarpe baigiasi su jų pakutine kelione į kapus.

Maža žmonių dalis, kuri pasistato sau paminklėlius — ne akmeninius — savo visuomeninio pobūdžio darbais, o įsitvirtina gyvųjų atminty ilgesniam laikui.

Tik visai nedaug išrinktųjų, kurių mintys ir darbai turi reikšmės dideliai žmonijos daliai, palieka neišdildomus pėdsakus, kurie įvairiais laikotarpiais įgauna savotiškos reikšmės.

Tų išrinktųjų mintys ir veikla ilgainiui įgyja didesnės prasmės, negu tuo metu, kai jie gyveno. Jie gyvendami būna labai peraugę ir pralenkę savo amžininkus, todėl jie pasijunta apsupti nesupratimo miglų. Jų mintys, lyg kokie prožektoriai, skrodžia savo laiko patamsius ir meta šviesą priešakinį tolimus amžius. Tad jų minčių prasmė išryškėja gerokai vėliau, kartais net po kelių šimtmečių. Tada jų asmenybės išauga į didelius dvasios milžinus.

Tarp nedaugelio tokių žmonijos švituolių yra ir Leonardo da Vinci (Vinči). Jis pranešė visus lig šiol gyvenusius genijus savo protiniu pajėgumu, savo intelekto visapusiškumu, galima sakyti, universalumu.

Nors jis daugumai žinomas menininku-tapytoju, bet jis buvo ne mažesnis mokslininkas, daugelio moderninių mokslų pradininkas.

Šiomet sukanka 500 metų nuo jo gimimo, tačiau civilizuotam pasauly jo atminimas ne tik neišblėso, bet vis stiprėjo, susipažįstant su jo palikimu — raštais, kurių yra likę apie 7000 didelių foliantų, nors tai tėra dalis to, ką jis yra parašęs. Daug jo raštų yra pranykę.

Jo rankraščiams tirti ir tvarkyti yra susidariusi Reale Commissione Vinciana. Jos branduolys yra Italijoje, Milane, bet jos narių yra Londone, Paryžiuje, Turine ir kitur, kur tik bibliotekose yra atsidūrusių jo rankraščių pluoštų. Visi jie parašyti italų kalba, Toskanijos liaudies tarme.

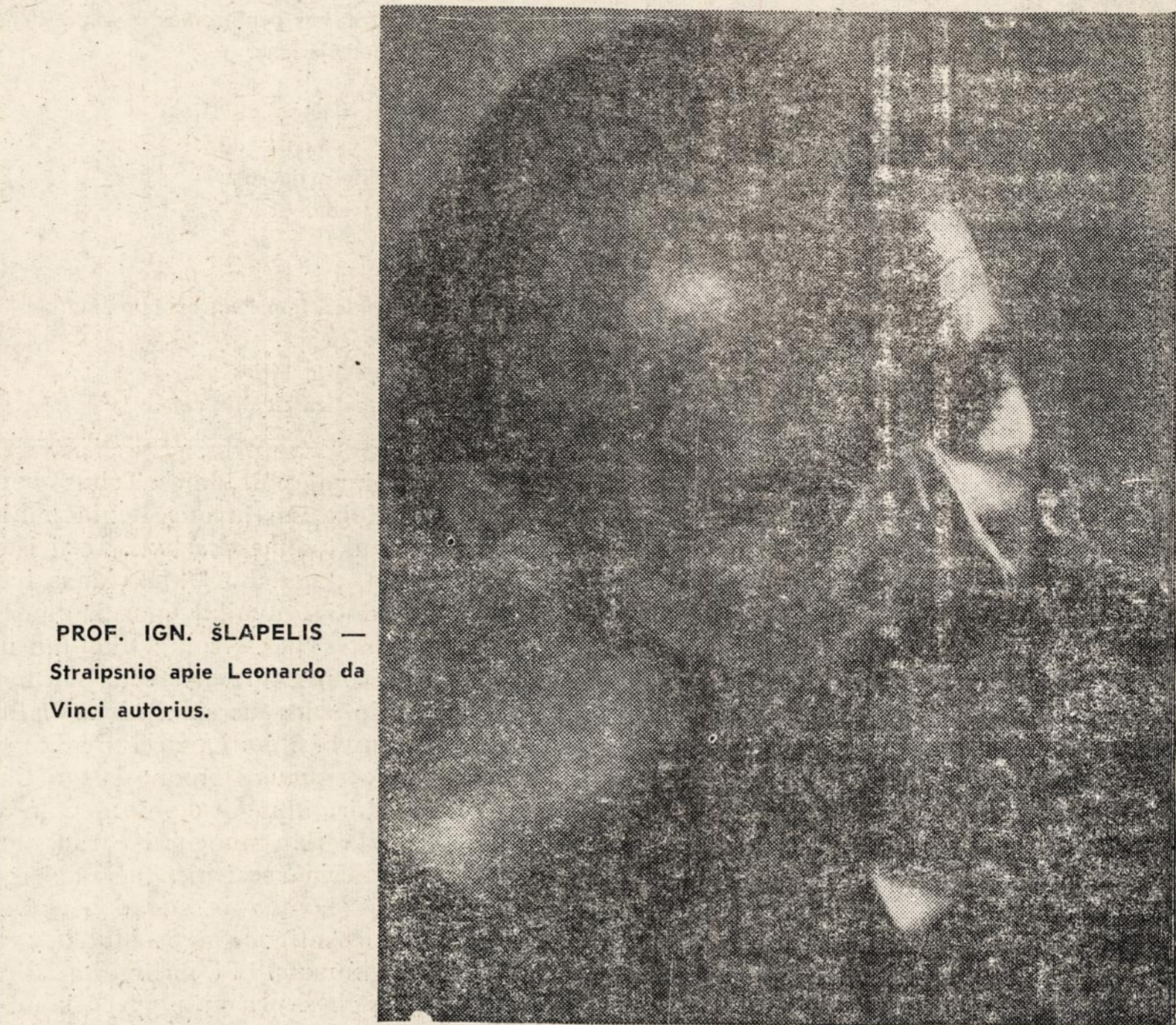
Vinčistai turi nemaža sielvarto jo rankraščius skaitydami: Leonardo buvo kairys, rašė atvirkščiai — iš dešinės į kairę; be to, smulkia kaligrafiška rašysena. Jo rankraščius vinčistai skaito su veidrodžio pagalba. Jo tekstai pailiustruoti gausybe piešinių ir brėžinių įvairių mašinų, kanalizacijų, tiltų ir t.t. ir t.t. Trumpai sakant, čia yra visų technikos šakų užuomazga ir eksperimentinių mokslų pradžia.

Vinčistai iššifruoja tekstus, fotografuoja jo piešinius ir brėžinius. Paskui jie verčia iš italų kalbos į kitas kalbas: anglų, vokiečių, prancūzų ir kt.

Leonardo rankraščiais ir jo mintimis domisi ne tik vinčistai, bet daugybė kitų įvairių profesijų asmenų.

Mes atiduosime Leonardui da Vinci pagarbą nors paskaitos santrauka apie jo gyvenimą, asmenybę, kūrybą ir reikšmę žmonijos civilizacijai.

Turiu iš anksto įspėti gerbiamuosius skaitytojus, kad trumpu rašiniu neįmanoma tinkamai nušviesti ir apžvelgti tokį sudėtingą, neaprepiamą genijų, kaip Leonar-

PROF. IGN. ŠLAPELIS —
Straipsnio apie Leonardo da
Vinci autorius.

do da Vinci. Svetimomis kalbomis yra susidarius didžiulė literatūra apie Leonardą, ir vis dėlto jis tebedunkso paslapčių ir prieštarybių rūkuose.

II.

Apskritai pastebėtina, kad genialumo esmė, genijų nervų sistema ir psichinis stovis nepasiduoda — bent lig šiol — jokių mokslų analizei, tebėra paslaptis. Bet tikrai yra žinoma iš praeities, kad genijų pasirodymas yra susijęs su tam tikromis laiko ir vietos sąlygomis ir aplinkybėmis. Kaip gėlė, pvz. chrizantema, neauga bet kur pasodinta: ji reikalauja tinkamos žemės ir stropios priežiūros, taip ir genijai negimsta nei Sibiro taigose tarp vargdielių čuvašų, nei nei atogrąžų kraštuose, kur žmonės gyvena kad ir laimingai, be didelio vargo, bet primityvų gyvenimą, toli nuo civilizacijos. Taip pat ir laikotarpis čia daug reiškia. Pavyzdžiui, Italija kadaise turėjo keletą genijų ir daug talentų visose meno ir mokslo srityse, o pastarųjų keleto šimtmečių tarpu pasirodė dvasiškai išsekus.

Turint galvoj laiko ir vietos reikšmę ypatingos dovanos žmonių iškilime, pravartu trumpai priminti, kada ir kame, kokioje aplinkumoje Leonardo da Vinci darbavosi.

Leonardo da Vinci gyvenimas sutampa su ankstyvojo humanistinio Renesanso (Atgimimo) laikotarpiu. Taigi jis yra Renesanso žmogus, galima sakyti, renesanso išdava. Jis įkūnijo ir išreiškė savo asmeniu ir veikla aukščiausius Renesanso siekimus ir idealus.

Kai kalbama apie Renesansą, t. y. Atgimimą, tuoj kyla klausimas, kas gi tenai atgimė? Tas atgimimas daugumo žmonių klaidingai suprantamas. Įprastinai Renesanso laikotarpis laikomas antikinio — graikų ir romėnų — meno ir literatūros atgimimo laikotarpis. Tas tik iš dalies teisinga, nes antikinė literatūra ir menas čia nebuvo tikslas, bet tik priemonė ir pagal-

ba svarbesniam to laikotarpio tikslui siekti — atgimti ir atkusti natūraliam žmogui, senajam Adomui, kuris viduramžiais buvo nuslopintas.

Europos feodalinių viduramžių skurdus gyvenimas, lydintas visokių nelaimių — badų, marų, nuolatinių karų pačių feodalų tarp savęs ir su puslaukinių, karingų tautų antplūdžiais, buvo visai tinkamos sąlygos kilti įsitikinimams, kad šis žemės gyvenimas yra tikra ašarų pakalnė, trumpataikė kelionė į kitą, geresnę, nežemės gyvenimą ir kad žmogus yra labai silpnas kūrinys, nieko negalįs pasiekti savo jėgomis, savo protu be dangaus malonės.

Idėjos, kurias buvo išpuoselėjęs antikinis pasaulis, ypač graikų išminčiai ir filosofai savo darbais, įrodant natūralaus žmogaus proto pajėgumą ir veržlumą, viduramžiais buvo pasmerktas ir užmirštas. Jų pėdsakų buvo likę graikų ir romėnų raštų likučiuose vieno kito vienuolyno bibliotekoj po storu dulkių sluoksniu.

Italijoje jau XIV a. kai kurie miestai, ypač Florencija, labai išvystytos pramonės, ypač manufaktūros ir plačiai vedamos prekybos dėka buvo pasiekusi aukštą gerovės laipsnį. Jos gyventojai — amatininkai, pirkliai ir bankininkai — buvo iškovoję daug laisvių ir saugumo feodalinei aplinkumoj.

Florencija buvo pirmasis miestas, pradėjęs stipriai spirti feodalinę žemvaldžių aristokratiją. Tenai žmonės jau buvo per daug galvoję, kad negeistų laisvės ir nekotų dėl jos. Florencijos istorija yra ne kas kita, kaip nuolatinė kova dėl laisvės. Nė viename mieste kilmingoji aristokratija nebuvo taip greit likviduota, kaip Florencijoje.

Šio miesto gyventojai ūmai buvo organizuoti į komercines didžiųjų ir mažųjų menų korporacijas, kuriose — pažymėtina — artistinės profesijos buvo priskirtos prie didžiųjų menų.

(Tęsia 4-am psl.)

Jean Anouilh "Antigonos" belaukiant

(Keletas minčių apie veikalą)

1945 metais Hubert Gignoux paprašytas atskleisti savo biografines detales Jean Anouilh atsakė: "Aš neturiu biografijos ir tuo džiaugiuosi. Gimiau 1910 metais birželio 23 d., Bordeaux. Jaunas atvykau Paryžiu. Lankiau Colbert pradžios mokyklą, o vėliau Chaptal kolegiją. Pusantrų metų — teisės fakultetą Paryžiuje. Dvejus metus dirbau vienoje skelbimų firmoje, kurioje išmokau būti išradingas bei tikslus, ir šitos pamokos man atstojo literatūros studijas. Po to, kai buvo pastatytas mano vaidinimas L'HERMINE, aš nutariau gyventi tikrai iš rašymo teatrui ir kartkartėmis filmui. Tai buvo kvailystė, tačiau tokį sprendimą padaręs nesuklydau. Man pavyko nepaliesiti žurnalizmo, o filmos srityje turiu ant savo sąžinės tik pora pigių farsų bei keletą nepasirašytų, dabar jau užmirštų, romantiškų melodramų. Visa kita yra mano gyvenimas ir tol, kol Dangus bus patenkintas, kad gyvenimas yra mano privatus dalykas, jo detales pasiliksiu sau."

Jean Anouilh vardas dabartinei prancūzų dramaturgijai reiškia tą patį, ką savo laiku Eugene O'Neill — Amerikos, Bernard Shaw — anglų ar Čechovo — rusų scenoms. Anouilh veikalai dideliu susidomėjimu yra stebimi ne tik jo gimtajame krašte, bet ir užsienyje, ypatingai Vokietijoje ir Anglijoje, nes Anouilh dramų žmonės bei jo sprendžiamos problemos nėra siaurai tautinės, bet visuotinės, bendros kiekvienos tautos žmogui: žmogui, kuris gyvenimui atsakė "taip" ir žmogui, gyvenimui atsakiusiam "ne". Todėl sveikintinas yra Lietuvos Teatro ryžtas mūsų publikai pirmu kartu praversti turtingo ir savito Anouilh pasaulio dalį, kurios vardas šį kartą, kaip žinome, yra "Antigona".

Antigonos tragedija, kurią maždaug prieš 2400 metų įamžino didysis graikas Sofoklas, yra nemažiau aktuali mūsų amžiaus dienoms ir mūsų amžiaus sutemoms. Jean Anouilh "Antigona" Paryžiaus scenoje buvo parodyta 1944 metais paskutiniais nacių okupacijos mėnesiais. Tiek nugalėtojai, tiek nugalėtieji šiame Anouilh veikalė išskaitė politinę alegoriją: kovą tarp valdžios autoriteto ir pareigos žmoniškumui. Gi laisvės nepraradusių kraštų scenose "Antigona" buvo priimta ir pripažinta meistrišku kūriniumi. Ji tokia paliks ir mums, tikėkime, vasario šeštosios vakare, dar kartą pakilus Lietuvos Teatro uždangai.

Iš maždaug šimto (ar daugiau, negu šimto) parašytų Sofoklo tragedijų išliko bene septynios, kurių žymiausia yra trilogija apie karalių Edipą. Jos paskutinioji dalis ir yra "Antigona". Kaip Aischilo tragedijose, tai ir Sofoklo "Antigonoje" stambus vaidmuo tenka nepermaldujamam likimui, tik pas Sofoklą jis yra dar fatališkesnis, dar žiauresnis: Sofoklo veikėjai dažniausiai kenčia ne už savo pačių, bet už savo tėvų, protėvių kaltes. Tuo pat keliu eina ir Jean Anouilh "Antigonoje". (Anouilh Antigona kančiai ir ankstyvai mirčiai pasmerkiamas už savo tėvo — karaliaus Edipo — kaltes, nors Anouilh šio momento nepabrėžia tokiu ryškumu, kokiu jį pabrėžė Sofoklas: Anouilh savo "Antigonos" veikėjams palieka daugiau laisvės, nežiūrind to, kad finale laimėtojas vis tiek pasidaro tas pats žiaurusis Moira: "Antigona buvo sutverta, kad mirtų". "Visi tie, kuriems reikėjo mirti, jau mirė".)

Anouilh "Antigonos" griaučiai vos viena kita smulkmena skiriasi nuo Sofoklo. Karaliaus Edipo sūnūs Eteoklas ir Polynikas tarpusavio kovoje dėl valdžios žuvo. Sostas atiteko jų dėdei Kreonui. Naujasis ka-

AUGNELIŲ ARIJA

MŪSŲ žemė jauna dar.
Bus ir pas mus Eldorado.
Aldorijo adrijo ada.

Džiaugiams, jog vienas pražydes atėjo.
Daug dar ateis, atliūliuos mums pavėja,
Kaip altra ridelija rėja.

Ir sninga, ir lyja, ir mėnuo kas mėnuo,
Ir saulė kas antra, kas penkta, kas dvylikta diena,
Rėja ir ada, ir audrija lėna.

Gerai, kad Adomą iš rojaus išjojo —
Perdien nusibostų mums rojui!
O čia juk aldorijo arija rėja,
Čia altra ridelija ado.

Zinia, jog iš dulkių ir virsim į dulkes,
O dulkės taip lakios, taip lengvos, taip smulkios,
Kaip leta livano alenga.
Tad laukim augnelių arijos ada,
Tad būkim, kaip altra ridelijų rėja.

ralius iškilmingai palaidojo Tebus gynusį Eteoklą, Polyniko lavoną liepia palikti šunims ir paukščiams draskyti. Jisai išleisdžia įsakymą, pagal kurį kiekvienas bandymas palaidoti Polyniką pareikalausiąs bandžiusiojo gyvybės. Graikų tikėjimu nepalaidotas lavonas, tai baisiausia jam bausmė, nes tokio žmogaus siela niekad neturėsianti ramybės. Antigona, Polyniko sesuo ir Kreono sūnaus Hemono sužadėtinė, nepaklauso karaliaus įsakymo: ji mažą kastuvėliu, o vėliau nuogomis rankomis Polyniką apiberia žemėmis, tačiau sargybiniai saugoją lavoną ją sugauna. Atvesta pas Kreoną Antigona nepasiduoda savo dėdės įtikinėjimams. Ji pasirenka mirtį. Hemonas, netekęs prasmės gyventi, nusižudo. Nusižudo ir Hemono motina Eurydikė. Kreonas lieka vienas. Vienas laukti savo mirties.

Veikalas yra pilnai išlaikytas trijose vienumose. Pagrindinis veiksmo variklis ir tikroji "Antigonos" veikėjų tragedijos priežastis yra Polyniko lavonas, kurio dvokimas tuojau išsiskverbs ir į paties Kreono rūmus. Anouilh "Antigona", kaip sako Edward Owen Marsh, "nėra nei charakterių, nei idėjinių konfliktų vaidinimas, bet tų dviejų elementų mišinys." (Jean Anouilh — Poet of Pierrot and Pantaloon — 118 psl.). Antigonos ir Kreono netiesioginė tarpusavio kova yra idealizmo ir patirties kova. Pirmajam atstovauja Antigona, antrajam — Kreonas. Tiedu pagrindiniai tragedijos personažai, tačiau, turi lyg ir savo nusiteikimo antrininkus, kurie veikale, toli gražu, nėra pakankamai išryškinti. Jie tėra tik šviesos, padedančios detališkiau išgauti centrinių personažų linijas. Tai Hemonas, Ismena ir iki mirties be paliovos mezganti Eurydikė. Tuo būdu, "Antigona" yra dviejų aktorių veikalas su plačiomis interpretacinėmis galimybėmis.

Pats dramatiškiausias, labiausiai niuansuotas "Antigonos" personažas, yra karalius Kreonas. Jo įtemptas vidinis konfliktas tarp žmoniškumo ir valdžios galybės ištesėjimo kaip tik ir yra tragiškasis veikalo taškas, be kurio visi kiti veikėjai, taip pat ir Antigona, vargu beegzistuoti. Kreono tragiškumą pagilina ir tas faktas, kad aplinkumos ir jį supančių žmonių atžvilgiu jis pasilieka griežtai neutralus. Aplinka, kaip ir Antigona, jam jokios įtakos neturi: jie yra vieni, vieni su savo likimu. "Antigonoje" nėra nieko, kas galėtų vienokia ar kitokia linkme kreipti Kreono ar Antigonos sprendimus. Tiesiogiai jina net nebando įtaigoti savo dėdės: ji nepraso, ji nemalduoja jo, ji mirties kaina užžeria Polyniko lavoną žemėmis. Tiesa, Kreonas puikiame dialoge su Antigona bando ją perkalbėti gyvenimui, tačiau tas norėjimas matyti Antigoną gyvą yra stipriai ego-

istinio pobūdžio — tai yra Kreono nesėkmingas mėginimas pateisinti save.

Vienintelis šiame dialoge pasiektas Kreono tikslas yra Polyniko idealo išsklaidymas Antigonos galvosenoje, tuo pačiu, tolimesniame monologe apie laimę dar giliau Antigona įdiegiant pasišlykštėjimą juo ir jo surastos laimės skiautele. Kreonas atidengdamas Antigona Eteoklo bei Polyniko istorijos užkulsius, sunaikina joje bet kokį tikėjimą žmogumi ir gyvenimu. Kreonas patsai to nejausdamas, vien iš pasiteisinimo geidulio ją istumia "kiton priežastin". Ji nebetenka prasmės būti. Jai atsiranda kita priežastis mirčiai: "Ir kokiam menka toji laimė, kurią turi visą amžių, jei nesi per daug reikalaujasi! Aš, aš noriu visko, — tuojau ir visoj pilnumoj — arba aš atsisakau! Aš nenoriu būti kukli, ir pasitenkinanti mažu gabalėliu, jei būsiu išmintinga. Aš noriu šiandien būti viskuo tikra, ir kad visa būtų taip gražu, kaip tuomet, kai buvau maža — arba mirti".

Kreonas išsidavė save. Ir jeigu Antigona "buvo sutverta, kad mirtų", Kreonas tą mirtį pasunkino: jis ją sunaikino ir mirčiai Antigona paskyrė du kartu; pirma nužudė josios tikėjimą, o vėliau, jai pasibaurėjus ta laimės skiautele, jis ją dar kartą nužudė. Kreonas neturėjo tiek valdoviškos jėgos, kad ją priverstų gyventi, jis nepasaukė sargybinių, kad jie išvestų Antigona ir dieną-naktį ją saugotų gyvenimui, jis neištesėjo iki galo: ji užvaldė įtūžimas. Norėdamas išlikti teisingas savo niekinamos minios akyse, Kreonas Antigona atidavė mirčiai. Jis norėjo pasirodyti tvirtas. Jis pabūgo minios, kad šioji neištartų žodžio "netiesa", bet minia nuo jo nusigrįžo, nusigrįžo nuo jo ir patys artimiausios žmonės — jie visi pasirinko mirtį. Ir kaip tik čia laimėtojas pasirodė likimas. Kreonas liko visiškoje vienumoje, nuo kurios visą savo gyvenimą bandė pabėgti.

Tačiau kitame spektre atsiskleidžia Kreonas, maldaudamas Antigonos jį pasigailėti ir gyventi.

Antigona: Aš neprivalau daryti to, ko nenorėčiau. Gal jūs taip pat nenorėjote atsakyti kapo mano broliui. Pasakykite gi, jūs to nenorėjote?

Kreonas: Aš tau jau pasakiau.

Antigona: Ir vistiek tai padarėte. O dabar jūs įsakysite mane nužudyti, to nenorėdamas. Ir tai reiškia — būti karaliumi!

Kreonas: Taip. Tai yra taip.

Antigona: Vargšas Kreonai! Nors mano nagai nulūžę ir pilni žemių, ant mano rankų tavo sargybinių padarytos mėlynės, nors mano širdį veria baimė, aš esu karalienė.

Kreonas: Tada pasigailėk manęs, gyvenk. Pūvantis tavo brolio lavonas po mano langais yra užtenkama kaina, kad Tebuose viešpatautų tvarka. Mano sūnus tave myli. Neversk manęs mokėti tavimi. Aš jau užtenkamai mokėjau.

Antigona: Ne! Jūs pasakėte "taip". Jūs niekada nesiliausite už tai mokėjęs.

Kreonas: Bet, Dieve geras! Bent minutę pamėgink taip pat suprasti, tu maža idijote! Aš gana stengiausi tave suprasti. Reikia gi ir tokių, kurie sakytų "taip". Reikia gi tokių, kurie vairuotų valtį. Vanduo ją semia iš visų pusių, yra tiek nusikaltimų, kvailumo, vargo... Bangos blaško nevaldomą vairą. Įgula nieko nenori veikti, jiems terūpi tik pasiplėšti, karininkai jau pasiruošę pasistatyti mažą, patogų plaustą, vien tik sau, kad tik su visa gėlo vandens atsarga išneštų savo sveikus kaulus. O stiebas traška, vėjas švilpia, ir burės ima jau plyšti, glušai nudvės visi drauge, dėl to, kad jie tegalvoja apie savo kailį, savo brangų kailį ir savo smulkius reikalus. Ar manai, kad tada yra laiko būti rafinuotam ir svarstyti, ar reikia sakyti "taip" ar "ne", ir klausti savęs, ar vieną dieną

(Tąsa 3-čiam psl.)

neteks per brangiai už tai užmokėti, ar po to dar bus galima būti žmogumi?

Šioje puikioje scenoje nepaprastu kamputuotu ištrykšta Kreono dvilypumas. Kreonas-žmogus ir Kreonas-karalius. Jis deda paskutines pastangas, jeigu nebeislikti, tai bent kada nors vėl būti žmogumi. Sunkiai ir nenoriai jis aukoja savo žmoniškąjį pradą regimajai didybei paramstyti bei sustiprinti *ne dėl savęs-karaliaus*, bet dėl tos nieko nenorinčios veikti įgulos, nes jo valdoviškoji pareiga yra ją pažadinti ir prikelti. Jos tinkamai neatlikus, galima prarasti teisę grįžti savin — grįžti į žmogų. Nepalaidotas Polyniko lavonas ir mirčiai pasmerktoji Antigoną, tuo būdu, yra išdava ne kreoniškojo, asmeniškąjo sprendimo, bet *valdžios, kaip tokios*, nežiūrint kieno rankose ji bebūtų sukaupta ir kurios vardu ji besidengtų. Kreono žmogus būtinumo sąlyga nusilenkė valdoviškai pareigai: Polynikas jam tebuvo įrankis, tik priemonė anos, pusiausvyros netenkančios, Tebų valties išgelbėjimui, nes be paklusnumo (kuris buvo pasiekiamas tikrai tironišku įbaiminimu) valtis ir toliau tebeplauktų nusikaltimų, kvailumo bei vargo kryptimis. Pagaliau Polynikas pasirodo esąs ne neapykantos, bet atsitiktinumo auka. Eteoklo lavonas buvo mažiau sužalotas — jis geriau tiko iškilmingoms laidotuviams, nors šiaip Edipo sūnūs niekuo vienas nuo kito nesiskyrė. „Jūs rado apsikabinusius, be abejo, pirmą kartą gyvenime. Juodu nudūrė vienas kitą...“

Charakteringa cituotame dialoge yra ir tai, jog Kreonas, maldaudamas Antigoną gyvenimui atsakyti „taip“, prisimena savo sūnų, kuris turėtų pasidaryti Antigonos vyras. Minėtasis prisiminimas šalia pirmojo aspekto turi ir antrąjį, stiprokai nuspalvintą savimeile bei savotiška egoistinės rūšies baime. Bandydamas gelbėti Antigoną, jisai gelbsti paskutinius *savo dvasinio ramumo* likučius. „Aš jau užtenkamai užmokėjau“. Šia prasme laimėtoju yra ne karališkasis, bet *žmogiškasis Kreonas*, preciziškiau tariant — tėvas.

Kreonas pasidaro savo pačio dvilypumo auka. Jis nepajėgė savyje sujungti skirtingų, o gal, iš viso, nesujungiamų pradų. Likimo padiktotą vaidmenį jisai nunešė iki kraštutinės sienos. Toji siena, į kurią atstrenkė jo gyvenimas, paprastai yra vadinama, vienišumu, o būti vienam, pagal Anouilh, reiškia *visai nebūti*, neegzistuoti, tuo labiau, negyventi.

Jeigu Kreono personaže autorius likimo galios nepastatė pirmame plane, tai Antigonos asmenyje jisai beveik sofoklišku būdu ją užakcentuoja. Toji, beveik nedvejojanti, moteriškuoju gėriu persunkta, Antigoną gyvenimui atsako ne a priori. Jinai nebelaukia šanso įsitikinti savosios nuomonės neklaidingumu. Jos pažiūra į gyvenimą, kaip pastebi jau anksčiau minėtas Marsh, bazuojasi instinktu, ne patirtim. Antigoną pasišlykštėjusi Kreono peršama laime, likiminės jėgos savaime turėjo būti priversta gyvenimui atsakyti „ne“. Antigonos erotinė meilė pralaimėjo ideališkajai nerealybės meilei. Josios pasaulis yra tebemiegęs sodas. „Aš jį užklupau, aukle. Jis nė neįtarė, kad aš jį stebiu. Koks gražus sodas, kai jis dar negalvoja apie žmones“. Pabudintam sodui ji jautė baimę, nes tokiam sode laimė yra išplėsiama dantimis iš didelio ninekšybės medžio.

Jaunos, dvidešimties metų, Antigonos mirtis, Kreono skurdus, simbolinis atsiremimas į vienintelį jam likusį žmogų, mažą berniuką — pažą dar tebenorintį tapti vyru, yra lyg liūdymas, jog tik jauni žmonės, paliešti mirties, gali išlikti tvirti ir pilnai išdidūs. Kreonas netekęs Hemono, Antigonos ir Eurydikės, liko pasmerkta karčiai mirties laukimo tiesai. Jean Anouilh žmogų palieka gilioje tuštumoje, kurioje kartais net mirties pasidaro per klaidu laukti. Mirtis „Antigonoje“ yra tiek įmagnetinta, (Polynikas-Antigona-Hemonas-Eurydike), jog savaime vėl prisimena anoji

PURIENAI

PURIENAI papieviuose papuro.
Ir vaikigaliai, kaip gervės,
Po papievius gūrinėja.
Purienu visiems po pūrą.
(Tai bus džiaugsmo karvėms!)
Ir vaikigaliai, kaip gervės,
Po papievius vaikštinėja.

Purienai papieviuose papuro
Ir dangaus mazgoliai vietoms kiūra.
Ir saulės kraštas kartais matos,
Kartais matos visas ratas.

Oi, tos karvės, kurioms džiaugsmo!
Mes jo lauksme, nesulauksme.
Kad taip pievose, kur žydi,
Nors akims pasiganyti...
MANO RŪTOS

MANO rūtos baigia džiūti,
Nors ir laistau vis tankiau,
Kad pridengtų kiek saulutę,
Debesėliui aš sakiau.

Bet neskuba debesėlis,—
Vos ant miško pasikėlęs,
Žiūri, žiūri ežeran...
Kas daryt, jei pasivėlins?
Išdžius rūtos, suvys gėlės,
Ištuštės darželis man...

Debesėli, plauk greičiau,
Kėski sparnelius plačiau,—
Kai iškėsi paragėsi,—
Pražydės žiedai pavėsy,
Margi dideli žiedai —
Tie, kurių dar nematei...

Bet neskuba debesėlis.
Kas daryt, jei pasivėlins?
Ką sakyt, kai bernužėlis
Vėlų vakarą paklaus: —

Kaipgi rūtos, kaipgi gėlės? —
Kaip paslėpsiu ašarėles
Nuo veidelio neramaus?
Debesėli, plauk greičiau!
Nemanyti jau verčiau...

Kazys Binkis

JUODOMIS DĖMĖMIS

JUODOMIS dėmėmis šešėliais nakties
Apidengė sodo pilkuosius takus.
Nukrito žvaigždutė iš augščio erdvės,
Nukrito nuo medžio lapelis bailus.
Juodomis dėmėmis apklojo takus
Gauruoti šešėliai nakties.

Taip gaila kažko... Tiktai ko — nežinau.
Ar žvaigždžių tolių, ar vėlyvų gėlių,
Ar lapų, kurie nebžaliuos jau daugiau,
Ar taip ko — suprasti visai negaliu...
Žvaigždyčių tolių, ar vėlyvų gėlių,
Ko gaila man taip — nežinau...

kraštutinė siena. Mirties grandinė „Antigonoje“ yra pakartojimas, kad vienišumas — tai sunkiausias akmuo, sunkesnis už tą, kuris traukia mirtin. Antigoną buvo viena savo sode — ji mirė; Hemonas po savo sužadėtinės mirties paliko vienišas — jis galėjo mirti kartu — jis mirė; Eurydikė netekusi sūnaus, ramiai paliko savo mežginius — jai lengviau buvo mirti. Gyventi paliko tik sargybiniai, kurie yra iš tų, gal būt, laimingųjų žmonių, gyvenimui nepajėgiančių atsakyti „taip“ ir neturinčių pakankamai pasiryžimo atsakyti „ne“.

Jean Anouilh „Antigona“ nėra tiesioginės intrigos vaidinimas, bet grakščios poetinės formos veikalas, paliekąs nepaprastai įtemptą nuotaiką. Stebėdami šį veikalą scenoje, mes pasijusime stebį patys save. Ir kai nusileis uždanga, nevienas pasijusime save daugiau pažinę, daugiau supratus, nes kiekviename tikrame kūrinyje gyvena ne kiti, *bet gyvename mes* su mūsų sapnais, nupuolimais, viltimis, su visomis, kartais nepilnai pajaustomis, emocijomis. Šia, tikrai neeilinio veikalo, privilegija gali didžiutis ir Jean Anouilh „Antigona“.

Kazys Binkis MANFRED KYBER

APIE MAŽĄ VELNIUKĄ

Šiandien papasakosiu apie poeto naktį. Poeto gyvenimas yra kitoks nekaip eilinių žmonių. Jo gyvenime esti kitos dienos ir kitos naktys: dažniausiai liūdnos. Jų tarpe yra gražios dienos ir naktys: dienos saulėtos ir naktys pilnos rožių. Apie tai šiandien noriu ir kalbėti, nes tai yra vaikams pasakos, ir jūs esate visi vaikai, kurie šį straipsnį skaitote.

Prisiminkime tokią naktį, kurią poetui dažnai tenka išgyventi: ji graži ir nepaprastai liūdna. Bet jūs turite viskuo tikėti, ką aš jums papasakosiu, nes tai turi būti pasaka, o pasakos visos yra tikros ir teisingos. Dėl to netenka visiškai abejoti, tik arbatpuodis mano kambaryje galvoja, kad pasakų nėra, ir aš visą tai tik išsigalvoju. Taip, yra daug žmonių, panašiai galvojančių kaip arbatpuodis. Taigi nebūkite arbatpuodžiais bent šiandien. Kad žinotumėt, kokiū nereikia būti, aš papasakosiu, koks mano arbatpuodis yra: jis storas ir didelis su žibančia galva. Jis turi didelę burną. Jame nieko nėra, — jis seniai jau nenaudojamas. Jis nieko neveikia, dėl to savo paviršių padengė žalsvu tonu. Mokslas tai oksidu vadina. Jis turi gražias linijas kaip tik apie burną, tik ugnies savyje daugiau neturi. Ar nesutiksime, kad daug žmonių esti panašūs į mano arbatpuodį? Tačiau, ką aš pasakojau, nėra skirta arbatpuodžiui.

Dalykas prasideda tuo, kad aš savo lovoje gulėjau nieko negalvodamas. Mielai gal užmigčiau, bet mėnulis per skaisčiai švietė per mano langą. Jo šviesa krito į veidrodį, ir toje šviesoje skaičiau, kad neprivalau miegoti. Bestebėdamas pamačiau mano lovos gale ant išlenkto geležinio vamzdžio besisupantį velniuką. Jis buvo labai mažiukas, bet, taip sakant, savo geriausiuose metuose. Jis turėjo labai didelę uodegą, nors pats vos nykščio didumo. Jis buvo juodas, tik viena ausis raudona; bendrai buvo tik viena ausis: dešinioji. Bet kam reikalingos dvi ausys? Tai per daug, o antra vertus, tai skonio reikalas.

— Aš ateinu tiesiai iš pragaro, — sako besivartydamas velniukas.

— Man tai vistiek, — atsakiau aš, — matai, jau daug esu gražių raganų matęs, tai mažas velniukas man visai nekliudo, nors jis ir iš pragaro būtų čia atėjęs.

Velniukas šoko ant galvos ir gracingai ore ištiesė savo uodegą.

— Aš turiu tetą, kuri raganas pažįsta, — sako jis — už patarimą ji nieko neima, nes tai daro iš meilės savo amatui.

— Raganos, kurias aš pažinojau, nebuvo mano tetos, — pastebėjau aš, — bet tai vistiek.

Pokalbyje velniukštis įkaito, jei bendrai galima pasakyti, kad iš pragaro atvykęs gali įkaisti, nes ten ir taip jau labai šilta.

— Aš turiu ir dėdę, — sako užsidegdamas velniukas, — mano dėdė rūkina nuodėmingas sielas. Jis jas taip ilgai smilkio, iki jos į pumpurą susitraukia.

— Fui, — atkirtau aš, — jūs turite biauurią giminybę. Tarp kitko aš turiu pastebėti: laikykite savo uodegą ramiai, antraip bevizginant ji kur nors įstrigs. Aš duodu gerą patarimą jums, nors jūsų dėdė ir smilkio žmones iki pumpuro.

Susigėdęs velniukas susisuko savo uodegą.

— Aš turiu labai malonių giminių, — tęsė jis toliau, — mano sesuo painiojasi tarp besimylinčių žmonių ir veda prie kvailysčių, tokiu būdu jie vėliau patenka į pragarą.

Velniukštis iš pasitenkinimo patrynė rankomis.

— Nebūkite toks tikras: jei du mylisi, jie neina į pragarą, — pertraukiau aš, —

(Pabaiga 4-tam psl.)

APIE MAŽĄ VELNIUKĄ

(Tąsa iš 3-čio psl.)

Jie patenka į dangų. O kvailysčių jie patys savo galvose turi: jų velniukui nėra reikalo pakišti. Šį kartą aš daugiau už tave žinau!

Jei jau apie meilę tenka kalbėti, tai reikalas yra labai reikšmingas: sakoma, kad daiktai neturi sielų, bet meilėje viskas atgyja, nes ji eina kaip vidinė rauda, kaip vidinis juokas ir viskas išgyvenama ne taip, kaip mano arbatpuodžio. Meilės aplinkybės yra labai gyvos: ant mano stalo stovėjusi bezdžionėlė ir porcelėninė mergaitė seniai jau mylėjosi, ir tai nėra joks stebuklas — jos gyvom pavirsta kaip tik apie meilę prašnekama. Kodėl šie daiktai ant mano stalo stovi, aš jums, žinoma, to nepasakysiu, tai mano paslaptis, ir tuo niekas neprivalo domėtis.

— Mano bezdžionėlė, — sako mergaitė, pabučiavusi bezdžionėlei į snukutį. Tai buvo jautrus momentas.

Šalia bronzinė Buddhos statula nusišypsojo. Tai buvo suprantantis ir užjaučiantis šypsniš. Matyti, ji galvojo apie kitą mergaitę, graakščią Indijos gelę ir puikius jos plaukus. Ji prisiminė ir kitą mergaitę, kuri sakė: "Mano bezdžionėlė", kuri ją mylėjo, nors ir nebuvo tikra bezdžionė. Bronzinė Buddha visa tai labai gerai suprato, tik mano arbatpuodis nieko nesuprato, nes jis savyje neturėjo ugnies: tik didelę burną ir paviršutinį žalią oksidą.

Buvo ir dar daug daugiau, ko arbatpuodis nesuprato, nes kalbant apie meilę, nepaprasti dalykai vyksta: už Buddhos stovėjos stovėjo didelė krikščolinė krauklė. Iš jos dabarėjo daug mažų sielėlių. Tai buvo krikščolinės sielos, kurios meilėje vi-

sad atbunda. Mažos skaisčios sielėlės švelniai šoko ir jų kaskart daugiau rinkosi. Stipriai meilei esant jų prisipildė pilnas kambarys. Jos dainavo švelniu tylu stikliniu balseliu. Bronzinė Buddha plačiai šypšojosi. Porcelėninė mergaitė kartojo: "Mano bezdžionėlė". Gelė kvepėjo ir stiklinės vazos mėnulio šviesoje skaisčiai spindėjo. Komoda plačiai pravėrė savo salčių, ant kurios briaunos atsisėdo mažasis velniukas, jis norėjo visą matyti. Greičiausiai tai buvo įdomiau kaip kad dėdė, kuris pragarę sielas smilkė iki pumpuro, arba kaip teta, kuri raganas valdė.

Reginys buvo žavus, taip žavus, kad mano kambaryje palikta mergaitės mufta (rankoms šildyti) buvo iki paskutinio plauko sujaudinta. Kodėl ta mergaitė savo muftą paliko mano kambaryje, to aš nemokėsiu paaiškinti. Mufta yra taip labai reikalingas ir daug kam tinkamas daiktas. Tai mudu su ta mergeite esame tiek daug kartų įsitikinę: ji rūpestingai mudviejų rankas šildė ir nuolatos jas drauge laikė. Mes turėjome daug svarbaus aptarti ir ji mus taip suglaustus laikė, kad mudu apie muftą visai pamiršome.

Kai toji mufta krikščolinės sielas pamatė, tai susijaudino iki paskutinio plauko, nes tai buvo tikrai labai jaudinantis vaizdas. Mufta užlipo ant lovos, ėmė dūsauti ir susilaukė vaikų. Tai buvo gležni minkštutėliai muftos vaikai... Ir jūs visi esate arbatpuodžiai, jei tuo netikite.

Arbatpuodis tuo, žinoma, netikėjo ir nieko nematė. Jis tik su savo didele burna ilgai ir bereikšmingai ėmė kalbėti: nurodė, kaip jis puikus ir kokias vertingas linijas jis turi; didžiavosi savo variniu liemeniu, kuriame tačiau jokios ugnies nebuvo. Tai labai gaila. Kai arbatpuodis su

savo didele burna prašneko, krikščolinės sielėlės ėmė stingti ir išnyko savo krauklėje, o pasakėlė nuėjo miegoti. Buddha nepatenkintas susiraukė ir tik porcelėninė mergaitė beviltiškai sudejavo: "Mano bezdžionėlė", ir sustingo. Ir niekas nematė, kiek čia meilės ir jautraus gyvenimo būta. Komoda užėiaupė savo stalčiaus burną taip nervingai ir taip greitai, kad velniukščiui uodegą prispaudė. Mufta sutraukė savo gležnus, minkštučius vaikelius, nes jos meilėje žydinti vaikučiai ne arbatpuodžiui skirti! Ir aš pats užmigau, nes iš patyrimo žinau, kad neapsakomai nuobodu, kai arbatpuodis su savo didele burna pradeda kalbėti.

Kitą rytą viskas buvo kaip ir paprastai, tik velniukas sėdėjo ant mano stiklo krašto ir šaldė savo prispaustą uodegą. Nutvėręs jį, panardinau vandenyje. Gal gerai būtų visus mažus velniukus panardinti vandenyje, gal pasaulis pasidarytų geresnis. Bet gal geriau nebandykime, nes nuo didelių velnių vistiek neišsivaduosime, o be mažų velniukų pasaulis nedaug gal geresnis taptų, bet pasidarytų daug daug nuobodesnis gyvenimas. Galiausiai visi žmonės arbatpuodžiais pavirstų.

Ne, geriau iš stiklo ištraukęs velniuką į mergaitės muftą įdėsiu, be abejo, jis jai pasigirs, kad iš pačio pragaro ateina, ir kad ji į pragarą eis, jei mane mylės. Bet tikiu, kad mergaitė geriau žino, kad įsimylėję neina į pragarą, bet yra dangui skirti. Mufta, žinoma, taip pat patvirtins, nes ji dažnai su mumis būdavo, ir ji mergeitei galės pasakyti, kaip didelėje meilėje švelnūs vaikai gaunami, — minkšti, gležnūs vaikeliai, kurie iki paskutinio plauko sujaudina žiūrovą. Ir niekam nebus gaila juos prisiminti... —Vertė Mykolis

LEONARDO da VINCI

(Atkelta iš 1-mo puslapio)

Tuo metu, kai visur kitur menininkai buvo laikomi paprastų, juodų darbininkų gretose, Florencijos menininkai XIV a. jau buvo laikomi pirmųjų miesto piliečių tarpe.

Florencijos respublikoj viešpatavo inteligentiškiausiai ir praktiškiausiai darbininkai; jie vadovavo intelektualinei piūčiai ir derliui ir jį globojo.

Nėra istorijoj didelio diplomato, kuris taip kaip Lorenzo Medici nuoširdžiai būtų nutylėjęs ir globojęs išradimus dvasios srityje.

Florencijoj jau XIII a. retas bebuvo nemokąs skaityti pilietis. O XIV a. dideli intelektualai buvo tokioji pagarboj, kad buvo iškelta mintis: katedrą Santa Maria dei Fiori paversti panteonu. Dantė, Petrarca, Boccacci užėmė vietas, kurias kitur užima karaliai ir aukštieji dvasininkai.

Poetas Florencijoj buvo gerbiamiausias asmuo, kuris dalijo garbę valdovams.

Florencijoj politikai XV a. kūrė politines sistemas. Garsiausias jų buvo Machiavelli, kurio politinė sistema vėliau, ypač dabar virto vienatiniu politikų vadovu.

Florencijos gyventojams, pasiekus aukšto materialinės gerovės laipsnio ir intelektualiai pakilūs, gyvenimas nebesirodė ašarų pakalnė, o daugumai pralobusių pirklių, bankininkų ir amatininkų gyvenimas atrodė panašesnis į linksną karnavalą, negu į ašarų pakalnę.

Čia tad anksčiausia susidarė aplinkuma, kurioj antikinio pasaulio idėjos apie natūralų žmogaus proto pajėgumą ir šio gyvenimo vertę pasidarė aktualios, suprantamos ir viliojančios. Čia tad XV a. atsigavino graikų humanistinė idėja, kuri žmogų išaukština, iškelia ant piedestalo, daro jį istorijos centru ir visa ko mastu. Šios idėjos atgaivintas žmogus, pasijuto galįs pats, be pašalinės pagalbos, savo protu išspręsti visas gyvenimo problemas, ir karštai ėmėsi spręsti. Tokios mintys vyrąja antikinėj literatūroj. Todėl atsidėjus bu-

vo imtasi domėtis antikiniu pasauliu, studijuoti literatūrą, filosofiją ir meną.

Trumpai sakant, humanistinė idėja sužadino senojį Adomo, arba natūralaus žmogaus, atgijimą.

Viduramžių Romos katalikų eklezija buvo užsimojusi ugdyti naują Adomą, arba dvasinį žmogų. Renesanso laikotarpiu atkūtęs natūralusis žmogus, kuris viduramžiais buvo laikomas kietoj drausmėj, pasijuto lyg moksleivis, paleistas iš labai drausmingos mokyklos, laisvas, išdidus ir visagalis.

Viduramžių žmogaus mintys buvo pirmučiausia nukreiptos į eschatologiją, t. y. į paskutiniuosius, galutinius, amžinuosius dalykus, į pomirtinį gyvenimą ir kaip laimėti amžiną gyvenimą danguj.

Kadangi šis gyvenimas buvo laikomas trumpalaikė kelione per ašarų pakalnę, tai nebuvo gyvo reikalo stengtis — pagaliau nebuvo ir vilties — palengvinti vargingą kelionę. Už patirtus šiame gyvenime vargus buvo laukiama gausaus atpildo kitame gyvenime.

Kaip dabar keleiviai, važiuodami traukiniu ar skrisdami lėktuvu į paskirtą vietą, maža tesidomi laukais ir miškais, kuriuos pravažiuoja, taip viduramžių žmonės maža tesidomėjo savo aplinka ir gamta, kuri juos supo.

Yra anekdotas apie viduramžių vienuolį, kuris, gyvendamas pajūry 20 metų, jūros nepastebėjo, vaikštinėdamas jos krantu savy susikaupęs.

Renesanso žmonės, neseniai perėję viduramžių dvasinės mankštos mokyklą, šarvuoti stipriu dialektiniu galvojimu, pasijutę laisvi nuo visokeriopų varžtų, gyvai susidomėjo gamtos reiškiniiais ir visu kuo, kas jį supa. Jie godžiai griebėsi ieškoti gamtos reiškinių dėsnių ir priežasčių.

Smalsus, įnirtęs susidomėjimas gamta neliko be pasekų: greit buvo susekta gamtos dėsnių, kurių pažinimas ne tik sustiprino pasitikėjimą savimi, savo protu, bet pasirodė ir naudingas. Pirmieji atradimai

pažadino dar didesnę smalsumą tirti gamtą. Gamtos dėsnių pažinimas greit pradėjo duoti apčiuopiamai naudingų vaisių, kurie žymiai palengvina žmogaus gyvenimą.

Humanistinės idėjos išdavos nesibaigė žmogaus materialinio gyvenimo paskaidrinimu ir palengvinimu. Ta idėja netrukus ėmė reikštis ir kitose srityse: religijoj ir sociopolitikoj.

Žmonės, įsitikinę savo proto pajėgumu ir galia, griebėsi spręsti ir tvarkyti visus gyvenimo reikalus, neišskiriant žmogaus santykių su visatos Kūrėju. Iš to kilo vienas po kito krikščionybės reformatoriai: M. Liuteris, Kalvinas, Cvinglis ir daug kitų.

Vėliau — XVIII a. — tos idėjos vaisius pasirodė Europos sociopolitinėj srityje, būtent: Prancūzų Revoliucija su visomis geromis ir blogomis pasėkomis ir baisenybėmis.

Iki Prancūzų Revoliucijos žmonėse buvo įsitikinimas, kad žemės valdovai yra patepti ir skirti žmonėms valdyti — kad jie tik ir gali valdyti. O Prancūzų Revoliucija nužudė pateptąjį monarchą ir perdavė krašto valdymą į paprastų miestelėnų rankas. Jie ėmė valdyti savo kraštą, vadovaudamiesi vien savo protu, nelaukdami ir nepripažindami pagalbos iš dangaus. Gerai ar blogai jie valdėsi — čia jau kitas klausimas.

Čia teko kiek nutolti nuo Leonardo da Vinci, kad geriau išryškėtų tos epochos dvasia, kurios aukščiausia išraiška yra Leonardo da Vinci.

Dabar grįžkime į Florenciją, jo tėvynę. Šis miestas, kuris savo inteligentija buvo pralenkęs visus savo laiko visų kraštų miestus, savo gyventojų tarpe pagimdė ir išaugino daug žymių asmenybių, spinduliuojančių įvairiais genijais, dažnai prieštarausiančiais vieni kitiems.

(Bns daugiau)

Nauja Juozo Švaisto knyga

PETRAS ŠIRVOKAS

230 psl. įdomiausių lietuviškų nuotykių.

NAUJIENAS, 1739 S. Halsted St.
CHICAGO 8, ILLINOIS

GUY DE MAUPASSANTO "MOTERS ŠIRDIES" PROGA

Stepo Zobarsko vertime romanas lengvai skaitomas. Kalba sklandi, paprasta ir visiems suprantama. Kaip ir pats romanas, kuriame vaizduojamas 19 šimtmečio Prancūzijos aristokratijos gyvenimas ir kurį skaitydamas atsilsis. Tai tie laikai, kai pirmieji geležinkeliai pradėjo raižyti Europos kontinentą, kai gyvenimas koncentravosi dar apie išdidžiai saulėj švytinčias pilies, kai žmonės ieškojo romantikos ir meilės.

Bet Guy de Maupassant juokiasi iš viso to. Ir kaip tik todėl jis mielas dar ir šiandien. Skaitydamas jo knygas gali juoktis kartu su autoriumi iš visų tų pažiūrų, iš tos epochos, kuri mūsų dienoms atrodo kaip užmiršta pasaka.

Jauna baronaitė išteka už mažai pažįstamo jauno Normandijos vikonto ir vėliau įsitikina, kad nuo pat pirmųjų jų pažinties dienų jos sužadėtinis, o vėliau vyras, apgaudinėjo ją su... tarnaitė. Koks jaunos žmonos susigraūžimas ir koks jos tėvų pasipiktinimas! Bet vietos klebonas, kuris buvo pripratęs prie tokių įvykių ir kuris susilaukusiomis pavainikių savo parapietėms stengdavosi tik greičiau surasti vyrus, baronaitės tėvą nuramina:

— Žiūrėkit, ponas barone, tarp mūsų šnekant, jis (žentas) pasielgė taip, kaip ir kiti žmonės. Ar jūs pažįstate daug vyrų, kurie būtų ištikimi savo žmonoms?

Ir jis pridūrė gudriai šypsodamasis:

— Aš manau, kad ir jūs esate pridaręs daug šelmų... Na, pasakykit, pridėjęs ranką prie širdies, argi ne tiesa?

Baronui teko sutikti, kad klebono tiesa ir skandalas bandomas likviduoti.

Pilkas, paprastas, su mandagumo vizitais, su pasijodinėjimais, su šeimos kivirčiais, gyvenimas teka Topolių pily. Jokios ypatingos intrigos, kuri pavergtų skaitytoją. Bet Guy de Maupassant pavergia gyvenimo ir žmonių pažinimu. Jo sugebėjimas trumpais ir konkrečiais vaizdais išskelti svarbiausius atskiriems luomams ar profesijoms priklausančių žmonių palinkimus ir jų charakterių savybes, jas išryškinti priešingų vaizdų sugretinimais ir tuo būdu parodyti tikrą žmogų, žavi ir dar ilgai žavės kiekvieną paviršutinumo nemėgstantį skaitytoją.

Kai miršta jaunosios vikontienės motina, namus apgaulia liūdesys. Visi prisimena jos gerą širdį, o klebonas, kuris žino, kad su kilmingaisiais reikia visada gražiuoju sugyventi, garsiai pasako:

— Ji buvo šventoji! Bet visiems išėjus, mirusios duktė pradeda raustis motinos spintoje ir atranda pūdus laiškų, kuriuos motina mėgdavo ir senatvėje dažnai

dėlioti bei skaityti. Ji ištraukia keletą lapelių, kuriuose kažkoks svetimas vyriškis deklaruoja jai savo meilę ir džiaugiasi jų abiejų bendromis valandėlėmis. Tas svetimas vyriškis, tai vienas nuoširdžiausių šeimos draugų.

Koks duktės, kuri į gyvenimą žiūri idealiai, nusivylimas savo motina! Ir koks puikus tų trijų žmonių reljefas, išryškėjęs šiame trumpame epizode!

Laipsniškai jaunoji vikontienė ima pažinti gyvenimą, kuris yra žiaurus, klastingas, kartais beprasmis, siūlas tik kančią ir sielvartą. Instinktyvus ir egoistiškas motinos prisirišimas prie savo vaiko, nuobodi vyro ir žmonos meilė, rūpesčiai, nelaimės ir mirtis — štai ir viskas, ką turi žmogus šioje žemėje.

Kai jos lepinamas sūnus išauga, nelaimės dar padidėja, nes tas pakykęs jaunuolis prašvilpia beveik visą tėvų turtą. Mylėdama sūnų, vikontienė nepajėgia jo sudrausti. Senatvėje ji truputį paguodos susilaukia tik tada, kai buvusi jos tarnaitė parveža jai auginti vaikaitį, jos sūnaus, kuris, nualinęs namus ir pats nusigyvenęs, dingsta Paryžiuje, kūdikį.

Pradėjęs rašyti G. Flaubert įtakoje, Guy de Maupassant yra vienas kraštutiniausių natūralistinės prancūzų mokyklos atstovų. Didžiausių laimėjimų yra pasiekęs savo novelėmis ir trumpomis apysakomis, ypač tomis, kurios liečia Normandijos ūkininkų gyvenimą. Jo romanai dažniausiai yra mažiau nusisekę, su silpna kompozicija ir nevykusia fabula.

Nors prancūzai ir skundžiasi, kad svetimtaučiai kartais klaidingą vaizdą susidaro apie Prancūzijos kultūrą, pažindami ją dažnai tik iš populiariojo užsieny Guy de Maupassant raštų vertimų ir iš Paryžiaus kavinių, bet, manau, "Moters širdies" pateikimas lietuvių skaitančiajai visuomenei nepakenks jos skonio formavimui.

— K. Kmitas

VASARIO 21 D. "NAUJIENŲ" JUBILIEJINIS KONCERTAS SOKOLŲ SALEJE 2337 So. Kedzie Ave.

"BANGA"
Naujasis lietuvių radijo pusvalandis laikinai veikia tik sekmadieniais nuo 4 iki 4:30 val. po pietų per WOPA stotį (1490 kil. FM—102.3 Mc) Visais reikalais kreiptis į Z. SLIVINSKĄ 6142 So. Ashland Ave. Telefonas: PR 6-6900

NUPIGINTOS KAINOS! Visi išstatytieji pavyzdžiai parduodami!

GYVENAMOJO KAMBARIO SETAI:

Valentine Seaver sofa, pūkais pripildytos sėdynės, french, brocatell, vertės \$299, už	\$99.00
2 gab. Kroehler parlor setas, frieze, vertės \$319, už	\$198.00
2 gab. Diamond, 2 spalvų parlor setas, vertės \$269, už	\$169.00
2 gab. sofa-bed ir kėdė, frieze, reg. vertės \$269, už	\$149.00
Paoli arm chair, reg. vertės \$29, už	\$19.00
TV kėdė, "rubberized curled hair filled", reg. \$39.50, už	\$24.00
Kroehler TV kėdės, su rolėms, frieze-tapestry, reguliari vertė iki \$69, už	\$29.00
Kroehler "high back" kėdė, reg. vertė \$99.50, už	\$57.50
Lloyds "high back reclining" kėdė, frieze, nupiginta iki	\$57.50
Studio couch, dviem miegoti, tiktai	\$37.50

MIEGAMOJO KAMBARIO SETAI:

4 gab. miegamo setas, moderniško flamingo, vertės \$449, už	\$269.50
4 gab. gražus Mainline, šviesus mieg. setas, vertės \$399.50, už	\$239.50
4 gab. French period miegamojo setas, vertės \$800, už	\$375.00
3 gab. miegamojo setas, vertės \$149.50, už	\$87.50
\$69.00 vertės Hollywood lova, tiktai	\$39.00
Plastikos "headboards", po	\$4.00
\$22.00 vertės innerspring matracai, po	\$14.00
\$59.00 vertės innerspring matracai, po	\$29.50
Kneehold "desk", mahogany arba blonde, vertės \$69, už	\$39.00
Leather top "desks", mahogany, vertės \$99, už	\$49.00
Klevo mokinių "desk", vertės \$29.50, už	\$19.50
Kampiniai stalai, vertės iki \$29.00, už	\$12.00
Kūdikiams lovykės, reg. dydžio, vertės \$39, už	\$19.00
Medinės aukštos kėdės, už	\$7.00

CHROME DINETTE SETAI:

\$89.00 vertės 5 gab. Chrome dinette setas, už	\$44.00
\$109.00 vertės 5 gab. Chrome dinette setas, už	\$62.50
7 gab. valgomojo kambario setas, tiktai	\$109.00

KURAI (KILIMAI):

Visas vilnonis 9x12 kilimas, vertės \$139.00, už	\$69.00
Wool felt 9x12 kaurai, vertės \$42.00, už	\$24.00

18 MĖNESIŲ IŠSIMOKĖJIMUI.

Krautuvė atdara sekmadienį nuo 10 iki 5 val. po pietų. Pirmadienį ir ketvirtadienį vakare iki 9:30.

JOS. F. BUDRIK, INC.
3241 So. Halsted Street

FOTO CAMERAS:

LEICA Nr. 471220, Summitar f—5cm., Lenz 1:2, Nr. 680884, vertės \$325, dabar	\$150.00
AGFA-KARAT 12, Karat—Xenar, Lenz 1:2, 8/50, Nr. 1981979, vertės \$200.00, dabar	\$125.00
ZEISS IKON, Nr. 19122820, Lenz, f:3, 5, vertės \$190, dabar	\$99.95
KODAK KODOSCOPE Sixteen M.M., 2 inch, Lenz 2:5; Moving Picture Projector, vertės \$150, dabar	\$75.00
TDC Vivid Three Dimension Slide Projector, vertės \$55, dabar	\$25.00
Rašomos mašinelės: Corona-Smith ir Remington, po	\$39.95

Budriko numazinta kaina TV setai. 200 visiškai naujų garantuotų televizijos setų dabar parduodama!

17 col. stalo modelio, mahogany kabinetai, visi originalėse dirbtuvės dėžėse, reguliari kaina \$189.00, už	\$119.00
Didžiulis 21 col. paveikslo, mahogany stalo modelis, reguliari kaina \$249.95, už	\$149.00

DALYS IR PAVEIKSLO TUBAS GARANTUOTAS 1 METAMS.

21 col. console TV blonde kabinete, su radijo ir 3 greičių fonografo kombinacija, reguliari kaina \$449, už	\$244.00
17 col. General Electric console, reg. kaina \$269, už	\$169.00
21 col. General Electric console TV setas, reg. \$375, už	\$198.00
21 col. General Electric, pusė durų, mahogany kabinete, reguliari kaina \$399.00, už	\$245.00
21 col. RCA-Victor console TV setas, vertės \$299, už	\$197.00
21 col. Admiral console, reguliari kaina \$299.95, už	\$209.00
21 col. Philco console TV setas, vertės \$299, už	\$179.00
21 col. Zenith stalo modelio, nupigintas iki	\$159.00
21 col. Dumont console, vertės \$399, už	\$199.00
7 tubų AM ir FM radijai, vertės \$59.50, už	\$29.50
5 tubų maži radijai, vertės \$22.50, už	\$11.95
Automatiškas record player, visiems rekordams, vertės \$89,	\$49.00
Tape recorder, vertės \$199, už	\$99.00
Recordio dėl darymo disk records, vertės \$119, už	\$79.00

LENGVI IŠMOKĖJIMAI. DVIGUBAI DUODAME MAINOMS.

JOS. F. BUDRIK, Inc.
3241 So. Halsted Street

Atdara Pirmadienio ir Ketvirtadienio vakarais iki 9:30 val. Budriko Radio Valanda leidžiama kiekvieno ketvirtadienio vakare nuo 6 iki 7 val. vakaro iš stoties WHFC, 1450 kilocycles.

GARSINKITĖS "NAUJIENOSE"

GINTARO ISTORIJA

Retas lietuvis nėra matęs gintaro, dar retesnis — negirdėjęs apie jį. Dažnai pasakoma ar parašoma, kad gitaras — lietuviškasis auksas. Tat susipažinkime su gintaro kilme ir jo reikšme senovėje ir dabartyje.

Gintaras yra mineralas. Jis trapus, lengvai piauštomas, gerai gludinamas (šlifuojamas) ir blizginamas (poliruojamas). Gintaro spalva labai įvairi: šviesiai geltona, rausva; rečiau balta, ar balkšva su gelsvu atspalviu. Kartais aptinkama ir juodo gintaro. Skaidrumas nevienodas: kartais visai skaidrus, prašviečiamas, bet dažniausiai drumstas. Uždegtas dega šviesia liepsnele ir skleidžia malonų kvapą. Norint gintarą suminkštinti ar ištirpinti, reikia aukštos temperatūros: 302 laipsnių (302°F) karštyje jis minkštėja ir tik 676-685 laipsnių karštyje tirpsta. Trinamas į vilnonį drabužį elektrizuojasi ir pritraukia mažus popierio gabalėlius.

Jau senų senovėje žmonės suko sau galvą, aiškindami gintaro kilmės klausimą. Pradžioje net mokslo žmonėms ta paslaptis nebuvo žinoma. Todėl ilgą laiką žmonių smalsumą tenkino įvairūs padavimai. Štai jau penktame amžiuje prieš Kristaus gimimą graikų rašytojas Euripidas duoda savo raštuose įdomų padavimą apie gintaro kilme. Fajetonas, senovės graikų mitologijos pusdievis, norėdamas įsitikinti, ar jis tikrai esąs saulės dievaičio Helio sūnus, paprašęs savo tėvo, kad jam leistų pasivažinėti saulės vežimu. Tačiau Fajetonas, įsėdęs į vežimą, nepajėgęs suvaldyti žirgų ir saulę prisartiūsi prie žemės. Kilusi baisi sausra. Supykęs Zeusas trenkęs perkūnu Fajetoną ir jis nuskenkęs Eridano upėje. Jo trys seserys, Heliados, virtusios topoliais prie upės kranto, apverkusios jų brolio mirtį, ir iš jų auksinių, upen kritusių ašarų, pasidarė gintaras.

Dar poetiškesnį padavimą apie gintaro kilme turi lietuviai. Padavime sakoma, kad Baltijos jūros deivė Jūratė pamilusi žmogaus sūnų, gražuolį Kastytį, ir jį pakvietusi į savo gintarinius rūmus jūros gelmėse. Apie tai sužinojęs Perkūnas labai užsūrūstinęs, žaibu trenkęs gintarinius rūmus ir nužudęs Kastytį. Pačią Jūratę prikales prie sugriautų rūmų sienos, kur ji ir dabar teberaudanti. Baltijos bangų dabar išmetamas gintaras esąs Jūratės sugriautų rūmų skeveldros ir jos ašaros...

Senovės graikų bei romėnų vėlesniuose raštuose tilpusios apie gintarą žinios rodo, kad jau tuomet buvo bandyta realiai aiškintis gintaro kilme. Sakysime, romėnų rašytojas Kornelijus Tacitas (55-120 metais po Kristaus), kalbėdamas apie

gintarą, mini mūsų artimus giminaičius aisčius, gyvenusius Baltijos jūros pakraštyje. Tie aisčiai esą vienintėliai, kurie jūros sėklumose ir pačiam krante renką gintarą, gabeną jį kitur ir stebįsi už jį gaunama kaina. Pats gintaras, jo mąnymu, esąs ypatingai derlingų miškų sakai, patekę jūron ir sukietėję.

Tik žymiai vėliau mokslo žmonės išaiškino gintaro atsiradimo paslaptį. Tai yra buvę labai senai, prieš milijonus metų. Tame laikotarpy, kurį geologai vadina tretiniu, Europa visai kitaip atrodė, negu dabar. Tuo metu jūros, salos, pusiasaliai ir žemynai buvo visai kitokie. Europos šiaurė buvo didžiulis sausažemis. Dabartinės Baltijos jūros srity būta sausumos. Klimatas buvo taip pat kitoks, panašus į šių dienų šiltųjų kraštų klimatą. Baltijos srity, taigi ir Lietuvoj, augo amžinai žaliuoją ažuolai, kelių veislių palmės, magnolijos, laurai, taksodijos ir kiti šiltam klimatui būdingi augalai. Miškai nebuvo maišyti, bet beveik kiekvienos veislės medžiai augo kas sau, atskirai. Girios yra buvusios nepaprastai tankios, neįžengiamos. Tose milžiniškose giriose augo ir gintarmedžiai, tam tikros rūšies pušys ir eglės, labai sakinios. Stipresnieji medžiai, verždamies į saulę, aukštyt, tem-

dė ir kalino silpnesniuosius; silpnesnieji skurdo, jų apatinės šakos džiuvo. Į miškus įsimetė įvairios ligos. Audros vertė medžius ant vienas kito. Begriūdami, didieji medžiai laužė mažųjų viršūnes, šakas; žalojo žievę, šaknis. Sužeisti gintarmedžiai stengėsi užgydyti savo žaizdas, leisdami gausingus sakus. Tačiau toks gydymasis gintarmedžiams brangiai atsieidavo: jie gausiai leido savo sakus žaizdoms užtraukti ir iš jų ištekėdavo daug sakų. Sakai, bevarvėdami nuo šakos ant šakos, ir per patį liemenį, tekėjo srovėmis ant žemės, užliedami po medžiais

(Tęsimys 7-ame pusl.)

Lietuvos Vyties Paveikslai

Vytis — 8x10 colių, visas paveikslas 13 x 20. Keturių spalvų, apačioj stambus užrašas LIETUVA. Kaina \$1.25. Platintojams 25% nuolaidos.

Rašyti ir siųsti pinigų šiuo adresu:

J. PLANČIŪNAS
254 Emerald St. N.
Hamilton, Ont., Canada.

Skaitykite "N-nas"

SUTVARKYKITE LAIKU SAVO AUTOMOBILĮ
STASYS DAPKUS
3255 SO. UNION AVENUE Tel. CALUMET 5-1127
Prityręs mechanikas, turįs moderniausių įrankius, gerai ir nebrangiai pataiso karoseriją ir nudažo, taip pat sureguliuoja motorą, kad taupiau naudotų benzina ir alyvą. Dirbtuvė yra 3231 So. Lowe Ave., įvažiuoti reikia iš alėjos. Kas negali atvažiuoti į dirbtuvę, skambinkite telefonu susitarimui.

PASIMATYKITE SU STANLEY LITVINU
APIE JŪSŲ INSULIACIJOS PROBLEMAS
DABAR YRA LAIKAS ĮRENGTI SAVO NAMĄ ŽIEMAI
Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materioly.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET Tel. VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI.

Dirbtini Dantys

Laisvi ar nepritaikyti?
DANTŲ PLOKŠTELĖS
pataisomos ir stipriai įstatomos.
Sužaloti dantys pataisomi,
o nuotrupos išlyginamos
— 1 valandos darbas —

State Dental Plate Laboratory
1635 W. 47th St. YArds 7-4499
944 W. 63rd. WAlbrook 5-2558
639½ W. 63rd St. WE 6-2608

Dirbtini Dantys

Laisvi ar nepritaikyti?
DANTŲ PLOKŠTELĖS
pataisomos ir stipriai įstatomos.
Sužaloti dantys pataisomi,
o nuotrupos išlyginamos
— 1 valandos darbas —

Cleveland Dental Plate Laboratory
456 W. North Ave. MI 2-6221
404 E. 47th Street. AT 5-6880
160 Milwaukee Ave. HU 9-3242

Dirbtini Dantys

Laisvi ar nepritaikyti?
DANTŲ PLOKŠTELĖS
pataisomos ir stipriai įstatomos.
Sužaloti dantys pataisomi,
o nuotrupos išlyginamos
— valandos darbas —

A-1 Dental Plate Laboratory
22 W. Madison, Room 223,
DE 2-6804
1587 W. Ogden Ave. MO 6-3733
1425 Wilson Ave. LO 1-9280
2003 W. Lawrence SU 4-8708

MUTUAL FEDERAL SAVINGS
REKORDAS...
SAVINGS INSURED UP TO \$10,000
FEDERAL SAVINGS

MUTUAL FEDERAL SAVINGS

Rekordas...

- ★ Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- ★ Nuo 1905 metų ši bendrovė pergyveno karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes ir savo taupytojams išmokėjo kiekvietą sutaupytą dolerį
- ★ Aukštus dividendus išmokėjo visada be perstoјimo
- ★ Partrauksim jūsų pinigus iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.

Nelaukit—Pradėkit Taupyti Šiandien!

Istaigos valandos: Kasdien nuo 9-tos ryto iki 5 val. po pietų, Ketvirtadieniais nuo 9-tos valandos ryto iki 8 val. vakaro, Trečiądieniais visai neatidaroma.

AND LOAN ASSOCIATION

2202 W. Cermak Rd. • Chicago 8, ILL.
JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres. • Tel. V. g. 7-7747

(Tęsinys iš 6-to pusl.)

viską: spyglius, medžių lapus, žiedus, paukščių plunksnas, įvairiausių vabzdžių ir kitus smulkiuosius gyvius, kurie, į klimpę į vis betekančius sakus, galutinai buvo užlieti ir atsidūrė sakų masės viduryje. Todėl ir dabar gintare aptinkama įvairių to meto augalų ir vabzdžių, kurie liudija apie tais laikais augusius augalus, gyvenusius vabzdžius ir kitus mažuosius gyvius. Iš jų mokslo žmonės sprendžia ir apie to meto klimata. Į gintarmedžio sakus įkliūdavo ir kiek didesnių gyvūnų. Karaliaučiaus gintaro muzėjuje buvo saugomas gintaro gabalėlis, kuriame buvo aiškiai matomas į klimpę mažytis driežas.

Iš gintarmedžių tekančių sakų spalva buvo nevienoda: iš pradžių tekėjo geltonos, aiškiai permatomos spalvos sakai; vėliau balkšvos, rusvos ar tamsiai geltonos. Daug kur sakai buvo užteršti žemių ar kitų nešvarumų; tada ir gintaro spalva keitėsi, darėsi nelabai permatoma. Saulės spindulių paveiktas gintaras vėl keitė spalvą: pasidarydavo skaidresnis, geltonas; rečiau rausvas ar žalsvas; labai retai melšvas. Be to, įvairių rūšių gintarmedžių sakai yra turėję skirtingų atspalvių.

Per tūkstančius ir šimtus tūkstančių metų gintarmedžių sakai buvo užnešti žemėmis, sukietėjo ir pagaliau virto tokiu gintaru, koks dabar randamas. Vėliau sausazemis buvo užlietas jūros, ir gintaro sluoksniai atsidūrė jūros dugne. Jūros bangos, ypač audros metu, ardo tuos žemės sluoksnius, kur guli gintaras, neša jį tolyn ir išmeta su jūros žolėmis ant kranto. Daugiausia gintaro išmetama, pučiant stipriam pietų-vakarų vėjui, kuris pajūrio gyventojų vadinamas gintarinio vėju. Dažniausia jūra išmeta smulkius gintaro gabalėlius, tačiau kartais pasitaiko ir didelių gabalų, sveriančių daugiau kaip šešis svarus.

Kur gintaro randama? Daugiausia jo aptinkama Baltijos ir Šiaurės jūros krantuose. Lietuvoj gintaras išmetamas jos pajūry, tarp Latvijos ir Vokietijos sienų. Be to, jo randama dar ir kitose vietose: Lukšto ežere prie Varnių, Nemuno krantuose ties Pažaisliu, prie Alytaus, ties Kernave, Širvintomis, apie Uteną ir kitur. Tačiau čia paminėtose vietose jo randama labai mažai. Į šias vietas gintaras buvo atneštas ledynų iš Baltijos jūros srities. Palmininkuose, netoli Karaliaučiaus, buvo nemažos gintaro kasyklos. Jas dabar eksploatuoja Maskva, ir čia panaudodama vergų darbą.

Mažesniais kiekiais gintaro randama ir kituose kraštuose: Anglijoj, Airijoj, Olandijoj, Vokietijoje, Lenkijoje, Čekijoje, Rusijoje ir kitur. Baltijos jūros kilmės gintaras išsiskiria iš kitur randamo tam tikra, jame

7 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JANUARY 30, 1954

turima gintaro rūgštimi. Kitos kilmės gintaras ar į jį panašūs mineralai rūgštis neturi.

Gintaro blizgesys ir spalva iš seno traukia į save žmonių akį. Kaip rodo archeologiniai tyrinėjimai, jau prieš kokius 5,000 metų Lietuvos pajūrio gintaras buvo renkamas ir iš jo buvo daromi visokie papuošalai, karoliai, žmonių bei gyvulių figūrėlės. Daugiausia to laikotarpio gintarinių dirbinių surasta Juodkrantėj, Smeltėje, Klaipėdos uoste, Lūžijos miške ir Palangoj. Čia aptikta įvairios formos karolių, žiedų, kabučių, sagų ir t.t. Iš tų visu

(Tęsinys 8-me pusl.)

LIETUVIŠKA APDRAUDŲ AGENTŪRA

• Visų rūšių apdraudos asmenims ir biznio įstaigoms. • Finansavimas. Draudžiu ir perdraudžiu visose draudimo bendrovėse.
JONAS KIRVAITIS, Gen. apdraudų brokeris ir savininkas
INTERSTATE INSURANCE AGENCY
5900 So. Ashland Ave., Chicago 36 Ill. Tel.: WA 5-5671—Rez. HE 4-4033
Darbo val.: kasdien 9:30—4:30; be to, pirm. ir ketv. 6:00—9:00 vakarais.

VADOVAS Į SVEIKATĄ

Tai geresniam sveikatos išlaikymui nauja knyga

BŪKITE SVEIKI,

kurią parašė ir išleido Dr. Steponas Biežis. Šioje knygoje aprašoma suprantama lietuvių kalba svarbieji sveikatos išlikimo dėsniai: kaip būti sveiku ir ilgai gyventi.

Ši svarbi knyga privalo būti kiekvienoje lietuvių šeimoje. Kaina tik 2 doleriai su prisiuntimu. Tuojau užsisakykite.

Užsakymus siųskite knygos autoriui:

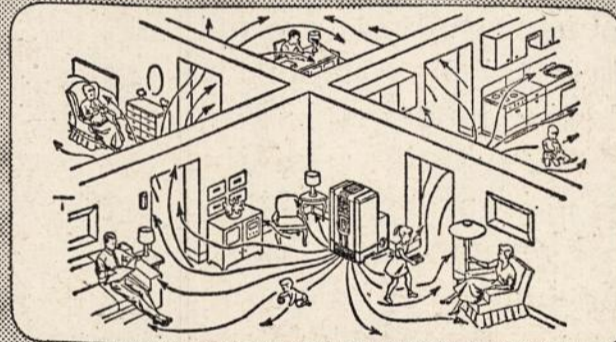
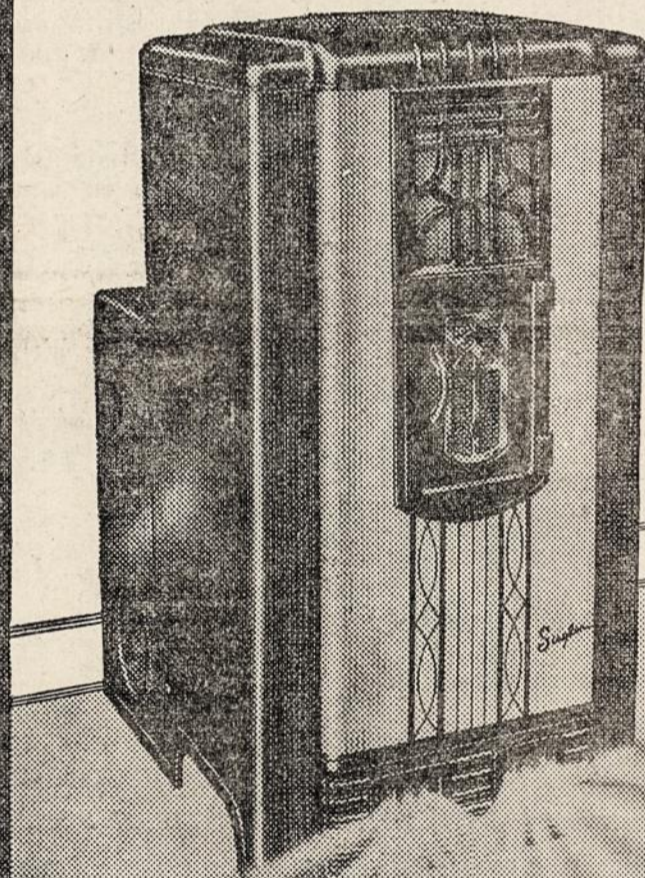
DR. S. BIEŽIS, 3241 W. 66th Place, Chicago 29, Ill.

Telefonas: REPUBLIC 7-7868

FURNACE HEAT

No costly pipes or registers to install or clean!

Siegler
PATENTED AUTOMATIC
OIL or GAS HEATERS

Tropical Floor Heat

GETS TO THE BOTTOM OF THE COLD FLOOR PROBLEM

This 'Two-in-one Heatmaker' DOES IT!

Siegler captures the *Top-o'-the-Flame* heat that's *4 Times Hotter* than *Side-o'-the-Flame* heat, doesn't waste it up the flue as ordinary heaters do. This extra, patented, inner heater is built right into the heart of the hottest fire. It captures the *4 Times Hotter* Heat from the burner flame and pours it out over the floors throughout your home.

This 'Match-Test' PROVES IT!

Your dealer will demonstrate. You'll see and feel how Siegler captures the *4 Times Hotter Top-o'-the-Flame* heat and forces it over your floors throughout your home.

This GUARANTEES IT!

"If your Siegler Oil Heater doesn't deliver more and hotter heat over the floors than ANY comparable size heater on the market today, regardless of make or price, you get your money back!"

SEE YOUR NEAREST DEALER OR WRITE SIEGLER, CENTRALIA, ILL.

A FURNACE JOB OF HEATING FOR THE PRICE OF A HEATER!

SOLTIS HOME APPLIANCES
AND FURNITURE

2647 West 51st St.
HEmlock 4-7095

(Tęsinys iš 7-to pusl.)

papuošalų ypač išsiskiria paplokščios gintarinės žmonių ir gyvulių figūrėlės. Jų dauguma turi skylutes, kad jas būtų galima pasikabinti ant kaklo ar krūtinės. Ką reiškia tos figūrėlės, tuo tarpu galutinai neišaiškinta. Vieni mokslo žmonių laiko jas protėvių paveikslais, kuriuose gali įsikūnyti mirusiųjų dvasios. Kiti įrodinėja, kad tai yra buvę amuletai, vaizduoją geresnes dvasias, saugojančias žmones nuo pikto žvilgsnio ir nuo ligų. Gyvulių figūrėlės esą būdavo nešiojamos medžiotojų, kad medžioklė būtų sėkmingesnė.

Lietuvos pajūrio gintaras naujojo akmens amžiaus ir kiek vėliau žalvario amžiaus gyventojų buvo labai mėgiamas; todėl jis buvo vartojamas ne tik pajūrio gyventojų, bet buvo gabenamas ir į kitus kraštus. Tokių pat papuošalų randame ne tik kaimynystėje (Latvijoje, Estijoje), bet taip pat Suomijoje, Norvegijoje, Švedijoje ir Rusijoje. Apie 267 gintariniai dirbiniai buvo rasti Končanskoje, Naugardo gubernijoje. Nuo Lietuvos pajūrio iki Končanskoje tiesia oro linija yra apie 850 kilometrų. Toliausiai į rytus gintariniai dirbiniai yra pasiekę Rostovo ežerų, netoli Unicos įtakos.

Žalvario amžiuje (apie 1800-1840 metų prieš Kristų), kada žmonės darbo įrankius, ginklus ir papuošalus gaminosi iš žalvario (vario ir alavo mišinys), Baltijos jūros gintaras būdavo mainomas už žalvarį ir gabenamas į tolimus kraštus. Tada gintariniai papuošalai yra pasiekę net Graikiją.

Ypač romėnai vertino gintarą pirmaisiais po Kristaus metais. Apie tai mes žinome ne tik iš kasinėjimų, bet ir iš to meto raštų. Istorikas Plinijus Senasis apie prekybą gintaru rašo, kad germanai gintarą gabėnę daugiausia į Panoniją (sritis, apėmusi vakarų Vengriją, šiaurės Jugoslaviją ir mažą Austrijos dalį), o iš čia iki Adrijos jūros gintarą romėnams pristatė venetai. Plinijus nurodo, kad nuo pajūrio iki Panonijos miesto Carnuntum yra apie 600 mylių. Toliau jis pasakoja, kad dar jo laikais tebegyvenęs vienas romėnų raitininkas, kurį gintaro parsivežti buvo pasiuntęs Julijonas, Nerono gladiatorių rungtynių rengėjas. Tas raitininkas apkeliavęs gintaringos jūros pakraščius ir parvežęs didelius gintaro kiekius; juo buvę sukabinėti tinklai, saugoję amfiteatro balkoną nuo žvėrių; juo buvę nusagstyti ginklai. Pagaliau, kelių dienų iškilmėse vieną dieną — dėl įvairumo — visi pagražinimai buvę iš gintaro. Gintaras buvęs branginamas.

Tos žinios apie gintaro prekybą yra visai patikimos. Kaip rodo archeologiniai radiniai, iš tiesų būta gyvų prekybinių santykių su Romos imperijos provincijomis, kartu ir su Panonija. Paskutiniuoju laiku ir Lietuvoje surasta antrojo amžiaus žalvarinių segių, išvežtų

iš Panonijos. Kad gintaras iš Baltijos pajūrio buvo išvežamas dideliais kiekiais, rodo netoli Braslavos, Silezijoje, aptiktas radinys, kuriame rasta apie 30 centnerių užkastos gintaro žaliavos. Tur būt koks stambus pirklys, pavojaus gresiamas, tuo būdu gelbėjo savo turtą.

Pagaliau ir šeštame amžiuje, maždaug prieš pusantro tūkstantčio metų, aiščiai, kaip rašo Kariodoras, buvo nusiuntę gintaro dovaną į Italiją gotų karaliui Teodorikui, už ką gavo iš karaliaus padėką raštu.

Vėlesniais priešistoriniais laikais Baltijos pajūrio gintaras nebuvo toliau gabenamas ir buvo vartojamas savam krašte karoliams gaminti. Tokių karolių ypatingai daug randama vakarinės Lietuvos kapinyuose.

Viduramžiais gintaras, atrodo, buvo kiek pamirštas; bet nuo septynioliktojo amžiaus vėl įėjo į madą ir tebe mėgiamas iki šių dienų. Gintaras būdavo ne tik renkamas pajūry, bet ir kasamas. Kaip minėta, Rytprūsiose, Palmininkuose, tebėra gintaro kasyklos. Lietuvoje jūros išmetamas gintaras buvo dirbamas Palangos, Kretingos bei Klaipėdos dirbtuvėse, ir iš jo buvo gaminami įvairūs dirbiniai: karoliai, segės, apyrankės, auskarai, žiedų akutės. Iš sulydyto gintaro buvo dirbami didesni daiktai: dėžutės, rašalinės, kandikliai, peiliai popieriui piaustyti ir kas kita.

Tai tokia trumpa gintaro, to lietuviškojo aukso, istorija.

(„Darbas“)

VASARIO 21 D. „NAUJIENŲ“
JUBILIEJINIS KONCERTAS

SOKOLŲ SALEJE
2337 So. Kedzie Ave.

Dainuos Metropolitan operos
dainininkė ANNA KASKAS ir
„PIRMYN“ choras

Kaziui Steponavičiui vadovaujant

You Make No Mistake

When you buy your
Vitamins and Drugs from

EISELE

Over 54 years of
Pharmaceutical Service

GEORGE EISELE

176 WEST ADAMS STREET

FRANKLIN 2-8935

Prescriptions filled for
Foreign Countries.

**SIUNTINIAI Į
LIETUVĄ**

visus mokesčius
čia sumokėjus

100% apdrausta

**DRABUŽIAI
GYDUOLĖS
ir t. t.**

Jūsų giminės gauna be
jokių jėms išlaidų

**CENTRAL PARCEL
SERVICE, INC.**

220 SO. STATE ST., CHICAGO
Tel. WAbash 2-9354

Atdara šeštadien. iki 1:30 popiet.

8 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
— SATURDAY, JANUARY 30, 1954

TALKOS LEIDINIAI PALIKS PĖDSAKUS LIETUVIŲ LITERATŪROJE

1. Igno Šeinius **RAUDONASIS TVANAS**, sukėlęs sensaciją danų, suomių ir švedų skaitančioje visuomenėje, mums bus tol aktualus, kol mūsų tėvynė bus užlieta raudonojo tvano. Štepo Zobarsko įvadas apie autorių. 327 pusl. Kaina \$3.50.
2. Juozo Paukštelio **KAIMYNAI**, premijuotas romanas yra vienas iš gražiausių naujosios lietuvių literatūros veikalų, vaizduojas laisvos Lietuvos jaunuolių meilės dramą. 4 spalvų viršelis. 239 pusl. Kaina \$2.50.

Abi knygos užsiskant kartu pas leidyklos įgaliotinį — tik \$5.
TALKOS įgaliotinio adresas:

Mr. Stepas Zobarskas, 85-42 91 St., Woodhaven 21, New York

Patys skaitykite ir kitiems dovanokite!

KUR GALIMA UŽSISAKYTI 'DARBA'

žurnalo „Darbas“ metinė prenumerata \$1; pavienio numerio kaina 25c. Lietuvių Darbininkų Draugijos nariai žurnalą gauna nemokamai. Skaitytojų patogumui, sekamos įstaigos bei asmenys sutiko platinti „Darbą“, t. y. priimti prenumeratas ir pardavinėti pavienius numerius:

CHICAGOJE: (1) „Naujienos“, 1739 So. Halsted St.
(2) V. B. Ambrose, 927 W. 34 Pl., Chicago 8, Ill.
(3) J. Kundrod, 3902 So. Albany Ave., Chicago 32, Ill.
DETROIT: A. Kulesienė, 3948 Risdon, Detroit 16, Mich.
BROOKLYNE: (1) A. Buivydienė, 8620—75th St., Woodhaven, L. I.
(2) B. Spudienė, 8833 Elert Lane, Woodhaven.
CARNEGIE, PA.: Mrs. E. Shurmaitis, 708 Doolittle St., E. Carnegie
CLEVELAND: W. Ukertis, 1322 E. 89th St., Cleveland 6.
BALTIMORE: K. Matuliaskas, 1519 W. Lombard St., Baltimore 23
AKRON, OHIO: N. Trumpikas, 773 Bisson Ave., Akron 7.
PHILADELPHIA: Wm. Burton, 2014 Orthodox St.
ROCKFORD, ILL.: Rose Buches, 512 Brook Road.
SHAMOKIN, PA.: J. D. Taunis, 411 No. Shamokin St.
WILKES-BARRE, PA.: J. V. Stanislovaitis, 86 Amherst Ave.
MONTELO, MASS.: (1) K. Venslauskas, 12 Andover St.
(2) P. Krušas, 141 Sawtell Ave.
CAMBRIDGE, MASS.: (1) L. Silkinis, 783 Main St.
(2) Vincent Spa, 233 Portland St.
NORWOOD, MASS.: F. Ramon, 1118 Washington St.
SOUTH BOSTON: „Keleivis“, 636 Broadway
KANADOJE: (1) K. Lukoševičius, 35 Wilson St., Hamilton,
Ontario, Canada.
(2) P. Shimelaitis, 1271 Alard St., Verdun, (Montreal)
ANGLIJOJE: A. Zamžickas, 26 Devonport Rd., London W 12 Eng'd.
AUSTRALIJOJE: „Australijos Lietuvis“, 35 Cator St., West Hind-
marsh, Adelaide, S. E. Australia.

Bet parankiausia užsiskakyti tiesiog, rašant laišką ir siunčiant pinigų Lietuvių Darbininkų Draugijos Sekretoriui šiuo adresu:

N. JONUŠKA, 15 Cotton St., Roslindale, Mass.

SAUGESNĖS vietos taupymui
niekur nerasite. Kiekviena są-
skaita apdrausta iki \$10,000.
Penkiasdešimt penki metai
patyrimo ir draugiško patar-
navimo.

**DISTRICT
SAVINGS**

Štabas kalba lietuviškai and LOAN ASSOCIATION

3430 South Halsted Street

NELAUKITE — RYTOJ GALI BUTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilį, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi išitikus, neturėsite jokių nemalonumų.

„Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters“

O'MALLEY & McKAY, Inc

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1043
Telefonas CEntral 6-5208

Generaliai Agentai šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

GARSINKITĖS „NAUJIENOSE“

Į ALIASKĄ IR ATGAL

Ten, kur laukiniai gyvuliai ir paukščiai tik foto aparatu šaudomi. — Kalnas milžinas. — McKinley nacionalinio parko sargybos rūpesčiai. — McKinley parko gyvūnija. — Šunės, kurie mirtinai piaunasi. — Meškos medžiojimas. — Paukščiai keičią plunksnas pagal metų laiką.

Aliaskos centriniu ir didžiausiu parku yra McKinley. Jis savo žemės plotu beveik prilygsta kai kurias mažesnes Amerikos valstybse. Tame 3,000 kv. mylių plote esama pačių didžiųjų keletas kalnų. Jų pats didžiausias milžinas McKinley, 20,300 pėdų aukščio. Jo garbei parkas pavadintas jo vardu, būtent McKinley. Kitas Foraker kalnas 17,000 pėdų; Mt. Mather — 11,540 pėdų; Brooks — 11,560 ir dar keletas kitų pusiau mažesnių. Visų tų kalnų 4,500 pėdų viršūnės amžinai sniego padengtos.

Neabejotinai pats gražiausias, įdomiausias ir šiaurės Amerikoje aukščiausias yra McKinley kalnas. Jo pati aukštuma yra virš bet kurių medžių augimo linijos. Ji yra beveik visuomet aukščiau debesų. Daug kas iš mėgėjų laipioti po kalnus kėsėsi jį nugalėti, tai yra pasiekti jo pačią, amžinai saulėtą viršūnę, bet retai kam pavyko. Vieni dėl nepakeliamų šalčių, kiti dėl oro spaudimo turėjo leisti žemyn numatyto tikslo nepasiekę. O McKinley visus viliojantis kalnas. Jis savo grožiu, įdomumu prilygsta Šveicarijos Alpių aukštiesiems kalnams. Iš jo viršūnės teka keletas didelių ledynų (gletčerų). Jie teka, kai saulė bent apačioje įveikia šaltį. Tos tekančios ledyno srovės iš viršaus dar labiau padidina kalno grožį ir juo įdomumą. Čiabuviai gyventojai iš neatmenamų laikų sekė pasakas ir kūrė įvairius padavimus apie tą kalną. Jie jį vadino Denali, tai yra saulės žmogumi. Jų įsitikinimu, saulė savo būstine buvo pasirinkusi šį kalną. Ji iš čia teka, leidžiasi ir čia gyvena.

McKinley apylinkėse seniau gyveno indėnai ir atapaskų giminė. Pačioje Aliaskos šiaurėje gyvena eskimai ir tlinkitai. Aleutai gyvena vandenių pakraščiuose ir įvairiose salose. Dabar Aliaskos gyventojai jau nėra savo kilme įvairiomis vietomis taip pasiskirstę. Kai Aliaskoje susisiekimai geriau susitvarkė, tai ir senieji, čiabuviai gyventojai kilnojasi vieta iš vietos ir tarp savęs giminiuojasi. O juos gerokai atmiešia kitų tautų ir rasių Aliaskos naujakuriai.

McKinley kalnas tada tikrai žavus ir didingas, kai plynoje padangėje išskyla jo sniego nuklota viršūnė. Tai retos dienos, kada jį gali pamatyti visą, nes saulėtų dienų čia nedaug. Dažnai padangė nuklota debesimis, arba pasitaiko rūkai. Vasaros metu šiluma sukinas tarp 60—80 laipsnių, o žiema šalčių vidurkį sudaro 5—10 laipsnių žemiau nulio, bet kartais smunka iki 50 laipsnių minus.

Vasaros ilgiausia diena birže

lio 21 d. 18 valandų. Ir karščiausiose vasaros dienose 4,000 pėdų aukštumoje visuomet tūno didžiuliai kalnų viršūnėse sniego klodai.

McKinley parkas yra saugi visai Aliaskos gyvūnijai užveja. Čia jiems įtaisyta draustinė. Tai yra tokia vieta, kur draudžiama paukščius ir gyvulius šaudyti, juos gaudyti arba kaip nors gązdinti. Čia gali atsilankyti tik foto aparatu apsiginklavęs.

Meškos, meškėnai, lapės ir kiti plėšrieji taip pat čia saugiai jaučiasi, kaip voveraitės, bebrai, lūšiai, udros, kiaunės, sabalai, audiniai, širmuonėlai, kalniniai švilpikai ir daug kitų tarp kurių daugybės elnių, kalnų avių ir avinų. Nors paukščių čia nėra taip gausu įvairia veisle, bet ir jų tame parke daug. Visi jie čia saugūs nuo žmogaus su šautuvu. Jei ir vilkas pusryčiams nustveria riebią avį ir tas nebaudžiamas už jos sudorojimą. Tai jo teisė ir toji jo teisė čia žmogaus pabojama.

Vakarykščiai sodriai lijo. Bėgęs nuo kalnų vanduo ir krintas lietus pripildė vandeniui išdžiūvusius ežerus, upes, upeliukus; vanduo nunešė tiltus, paplūkdė kelius ir tuo pačiu sukliudė susisiekimą net pačiame parke. Kelių taisytojais ir tiltų statytojais būriais kibo į darbą.

Drebulėse susimetę geltona spalva, tai buvo ženklai, kad jau ruduo pradėjo savo didįjį žygį. Ir į tą žygį, kartu su rudeniui, pasiruošę Aliaskos medžiotojai. Mes, atsitiktini keliauninkai, taip pat apsišarvavę savais ginklais ėjome medžioti. Negalėjome mes nukrypti nuo numatyto mūsų pramoginės kelionės plano. Mums buvę vakarykščios liūtys negalėjo pakenkti. Mes parke autobusu važiuojome iš anksto numatytu keliu. Per žiūronus žvalgėmės savų būsimų aukų. Mes parengties padėty laikėme savo foto aparatus, kad laiku sučiuptume ir į foto filmą "nušautume" pastebėtą auką. Tai nebuvo lengvas darbas. Darbas reikalaujantis didelio pastabumo. Visa gyvūnija taip prisiderina gamtos spalvoms, kad net įgudusia akimi jos nepastebėsi. Yra Aliaskoje dideli būriai jerubių — tokie malonūs paukšteliai, kurių plunksnų spalva kinta pagal metų laiko gamtos spalvas. Štai, važiuojant parke autobusu, ant kelio tupėjo tų paukščių būrys. Mes jį tik tuomet pastebėjome, kai jis pakilo ir dingo krūmuose. Taip buvo susiderinusi jų plunksnų spalva su aplinka, kad akimis (Tęsinys 10 psl.)

9—NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL.

SATURDAY, JANUARY 30, 1954

SOTUS ALKANAM PADĖK

AID OVERSEAS, INC., 3133 S. Halsted St., Chicago 8, Ill. DA 6-3859
Bendrovė siunčia maisto siuntinius į Vokietiją ir kitus kraštus, išskyrus SSRS. Pristatymas trunka apie 17 d., nes siuntiniai siunčiami iš Europos sandėlių. Pilnas draudimas. Reikalaukit pilno siuntinių sąrašo.

LIETUVIŠKA GAZOLINO STOTIS IR AUTOMOBILIŲ TAISYMO DIRBTUVĖS

SHELL BENZINAS

Atlieka visus motorų ir karoserijų darbus, parduoda visų firmų automobiliams dalis, baterijas, padangas pavieniai ir garažams.
DARBAI ATLIEKAMI KRUOPŠČIAI IR SAŽINGAI.
Darbo valandos: Garažas 7-6—Benzinas 7-9—Sekmadieniais 9-8.
Vadovauja: A. ADOMĖNAS, V. KOZICA ir VLADAS PAALKSNIS
Kampas 58-tos ir So. Western, Tel. RE 7-9533

LALIO ŽODYNAS

yra standartinis Amerikos lietuvių žodynas. Geresnio anglų-lietuvių kalbų žodyno nėra. Nenumatoma, kad naujas žodynas greitai laiku būtų spausdinamas. Todėl siūlome dabar įsigyti šį stipriai įrištą 1256 puslapių angliškai-lietuvišką ir lietuviškai-anglišką žodyną. Kaina — \$14.00. Žodynas Jums bus išsiųstas, jei pasiūsite \$14.00 čekį arba Money Orderį tokiu adresu:

Naujienos

1739 S. HALSTED ST.

CHICAGO 8, ILLINOIS

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje

KVIEČIA VISUS Į BENDRĄ LIETUVYBĖS DARBĄ

PRIKLAUSYTI Susivienijime Lietuvių Amerikoje, tai susijungti su savo broliais ir sesėmis bendram lietuviybės išlaikymo darbai ir kovai už gražią Lietuvą ateitį.

LIETUVYBĖS SLA VAJUS, prasidėjęs Vasario 16-tą, suteikia įstojimo į SLA lengvatą visiems naujai įstojantiems. Pasinaudokite šia proga.

APDRAUDA Susivienijime Lietuvių Amerikoje yra parankiausia, pigiausia ir tikriausia — sujungta su fraternalėmis naudomis. SLA apdrauda pagelbės Jums ir jūsų šeimai nelaimėje.

SLA VEIKLA ir jo tikslai bei praėityje nuveikti darbai ir pasiekti nuopelnai aprašyti atskiruose leidiniuose, kuriuos gausit tuojau nemokamai, jei parašysit SLA Sekretoriui:

DR. M. J. VINIKAS

307 W. 30th Street, New York 1, N. Y.

Ar pažįstame lietuvių kultūros istoriją?

Jau išėjo iš spaudos ir gaunama NAUJENOSE mūsų žymiausio bibliografo ir kultūros istoriko

PROF. VACLOVO BIRŽISKOS

SENUJU LIETUVIŠKŲ KNYGŲ ISTORIJA

- ★ 208 didesnio formato puslapių su mūsų senųjų raštų fotografijomis.
- ★ Irišta į gražius kietus drobės viršelius kaštuoja \$3.00, minkštais viršeliais — \$2.00.

PLATINTOJAMS NUOLAIDA

Užsakymus su Money Orderiais ar čekiais siūsti:

NAUJENOS

1739 So. Halsted St.

Chicago 8, Illinois

NAUJENOSE galima užsisakyti

ARGENTINOS LIETUVIŲ BALSĄ

Argentinoje gyvena didokas lietuvių skaičius. Pastaraisiais metais tą kraštą pasiekė dar keli šimtai lietuvių. Amerikiečiai ten turi giminių, draugų ir pažįstamų. Norintieji sekti visuomeninį Argentinos lietuvių gyvenimą yra kviečiami užsisakyti geriausią Pietų Amerikos lietuvių laikraštį — ARGENTINOS LIETUVIŲ BALSĄ. Metinė jo prenumerata yra tikrai \$3.00. Laikraštį gausite jei pasiūsite \$3.00 Money Orderį arba čekį tokiu adresu:

NAUJENOS

1739 So. Halsted St.

Chicago 8, Ill.

BENDRUOMENINIS Kanados Lietuvių SAVAITRAŠTIS

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA,

išeinas 8-10 puslapių, duoda daugiausia žinių apie Kanados lietuvių gyvenimą ir jo sąlygas. Daug rašo apie visame pasauly esančius lietuvius ir okupuotos Lietuvos būseną.

1952 metais "NL" duoda plačią studiją apie Lietuvos sienas ir studiją apie Lietuvos žemės ūkį, paremtą naujaisiomis žiniomis iš Lietuvos.

PRENUMERATA: metams \$5.50. ADRESAS: "Nepr. Lietuva", 7722 George St., Ville Lasalle, Montreal, P. Q., Canada.

ATSTOVAS CHICAGOJE: Mr. J. Janulaitis, 3645 So. Emerald Avenue, Chicago, Ill.

(Tęsinys iš 9 psl.)

buvo sunku atskirti. Bet vienos nesėkmės pamokyti, antru kart mes prie jų jau pėsčiomis tytomis priselinom. Spustelėjome mygtuką ir foto aparatas atspaudė, ko mes troškome. Žiemos metu jerubės savo apėdu turi baltutes plunksnas. Ji sunkiai net įgudusių medžiotojų surandami. Tik tuomet pastebimi, kai pakyla skristi.

Kalnų aukštumose stebėjome tamsius taškus. Tai kalnų laukinės avys ten ganėsi. Krūmuose mes išvydome mešką besmaguriaujančią uogyne. Ji buvo per toli, kad ją foto aparatu "nušauti" ir taip pat per toli, kad būtų mums ji pavojinga. Atsarga gėdos nedaro. Toks abiejų vieni kitais pasitikėjimas net draustinės vietoje! Aplinkui mus skraidė pora auksinės spalvos erelių. Jie žvalgėsi grobio.

Rytojaus dieną vėl lijo. Tada mes išėjome pasižmonėti pas parko sargybą. Jie mums nupasakojo savo pareigas. Be kitų, jie turi suteikti nelaimės atsitikime visiems reikiamą medicinos ir maisto pagalbą; paklydusius priglausti, jiems kelią parodyti; stebėti augmeniją ir gyvūniją, o taip pat suskaityti kiek ir kokios gyvūnijos esama parke. Ten, kur kitoks susisiekimas neįmanomas be šunų. Jie keliauja šunis į rogutes pasikinkę. Ne bet kuris šuo šito amato pramoksta. Yra tik trijų veislių šunes, kurie pasiduoda mokinami važiuoti: eskimai, kitaip "husky" vadinami; malamute ir Sibiro šuo. Jie visi vilkų kilmės, todėl savo prigimtimi laukiniai, nevisuomet verti pasitikėjimo. Iš jų draugiškesnis, labiau patikimas baltas Sibiro šuo. Jis nuolaidaus būdo. Nors kartais vaikai jį gerokai prierzina, bet jis jų piktuojų nepuola. Nors šunes su vaikais bendrai greičiau susipranta negu su suaugusiais. Į vienas rogutes kinkoma paprastai penki šunes. Pirmoji pora vadinama rankiniai. Jie daugiausia roges tempia, todėl turi būti stipriausi. Antroji pora daugiausia tarnauja takui praminti. Penktasis šuo bėga pirmutinis, — tai visų savo draugų bosas. Jis išmintingiausias, apdairiausias ir kely susivokiąs. Jis klusnus, daugiau drausmingas už kitus savo draugus. Reikalui ištikus, jis net paragina savo draugus vikriau bėgti. Tada jiems krims tele į pakinkas. Po dienos darbo, šunes gauna gerą porciją žuvies. Ją sudorojė, jie susiriečia ant sniego, nosį į savo kailinius įkišdami. Taip jie ir užmiega, nepaisydami net krinčiančio sniego. Miega ir po sniegu. Jie pririšami kiekvienas atskirai, nes visi dideli peštukai. Kai tik proga pasitaiko, tuoj sukimba pasipešti. Pešasi iki priešų mirtinai nudobia.

Šunų pakinktas nesudėtingas. Jie roges tempia krūtine, todėl pakinktas apima jų krūtinę ir kaklą.

10—NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURADY, JAN. 30, 1954

Būti Aliaskoje ir turtų neieškoti, būtų nusikaltimas. Taigi, ir mes keliauninkai veltui laiko neleidome. Kai tik susidarė proga, šokome "turtų ieškoti." Aš bėgau su jaunuoliu į menamą paslėptų turtų vietą. Pasirinkau jauną vyrą, nes, spėjau, ir aš tuomet sparčiau bėgsiu... Deja, žaidimus į paslėptų turtų ieškojimą laimėjo 50 metų moteris. Ji buvo greičiausia ir apdairiausia. Jai teko pietų patiekalui peiliai, šakutės su dramblio kaulo rankenomis, o mums, žaidimo nelaimėjusiems, pasiliko apmaudas ir nusivylimas.

Rytojaus dieną mes mėginime kopti ten, kur saulė miega — į McKinley.

Atsiūsta paminėti

Alfonsas Nyka - Nėliūnas — Orfėjaus Medis — 128 psl., kainą trys doleriai. Viršelį, titulinį puslapį, dalių vinjetes ir skyrių pradines raides darė Kazys Janulis. Išleido Vytautas Saulius. Tiražas 350 egzempliorių, kurių 50 numeruotų ir autoriaus pasirašytų. Surinko "Draugas". Spaudė M. Morkūno spaustuvė Chicagoje, 1953 metais. Knyga labai gero popieriaus ir puošniai išleista.

Kadangi knyga dėl techniškų kliūčių užtruko spaudoje, tai visiems LRD nariams, gyvenantiems JAV ir Kanadoje, išsiuntinėtos korektūrinio (nesurišto ir prasto popieriaus) egzemplio-

rius kopijos, kad jie spėtų susipažinti prieš balsuodami už geriausią 1953 m. grožinės literatūros veikalą.

Ivairių firmų geriausios kokybės
**Televizijos ir Radijo
Aparatai**

DIDELĖ NUOLAIDA
GARANTIJA, ISSIMOKEJIMAI

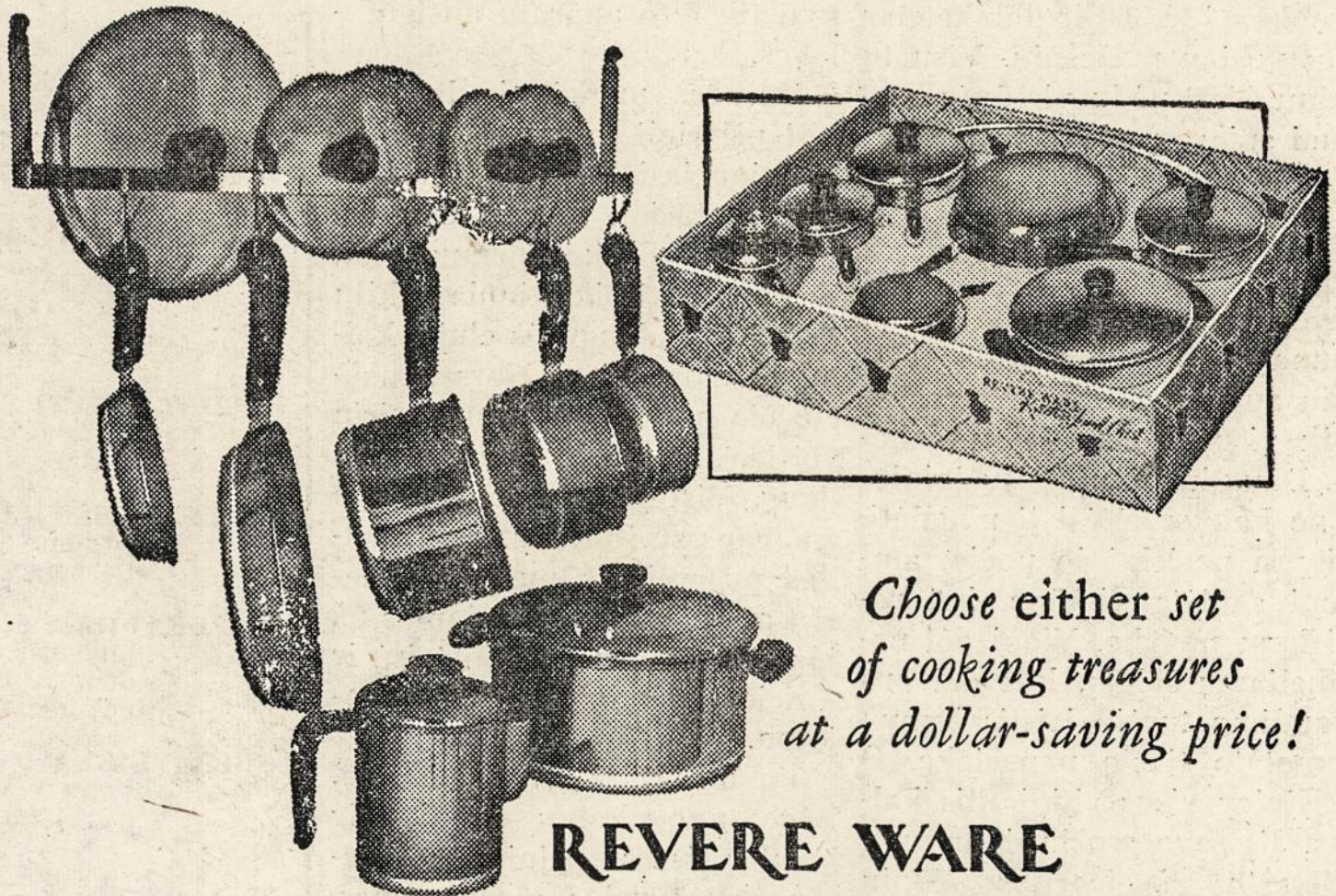
DAINA
TELEVISION

sales - service

3130 So. Halsted — DA 6-6887

1914 - "Naujienu" - 1954
jubilineiniai metai
VASARIO 21 DIENA
jubilineinis koncertas

INVEST YOUR CHRISTMAS MONEY IN REVERE WARE

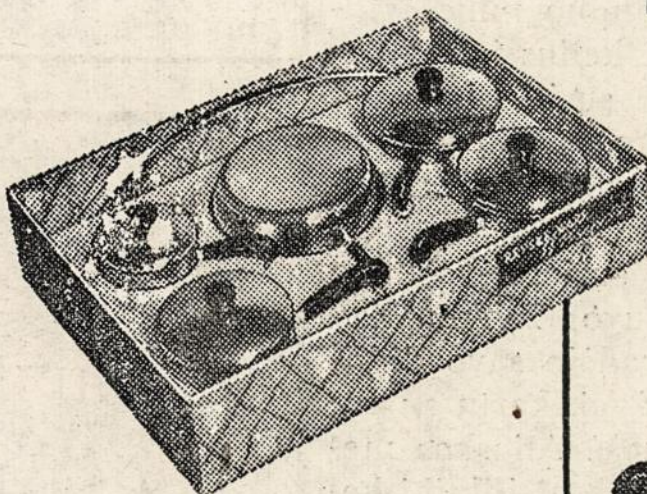

Choose either set
of cooking treasures
at a dollar-saving price!

REVERE WARE

KITCHEN JEWEL CHEST \$49.95

11 PURPOSE SET \$39.95

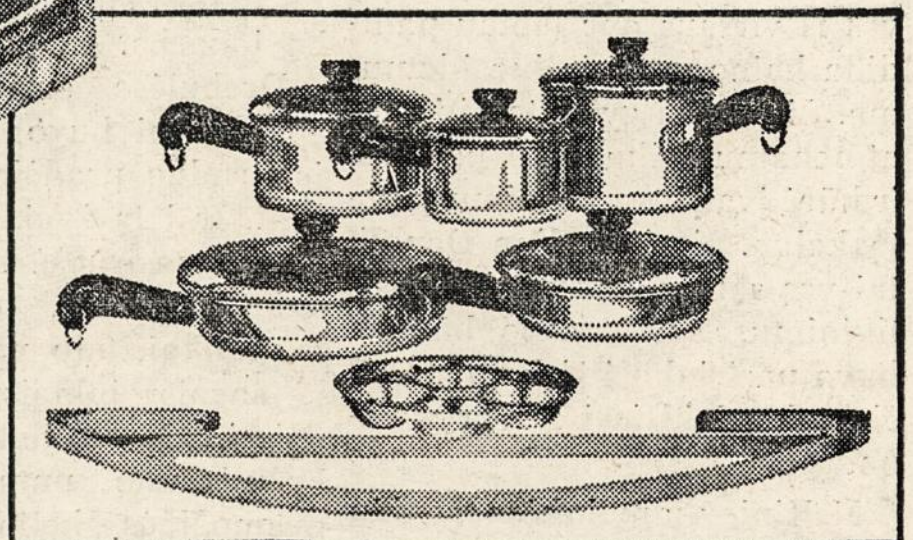

KITCHEN JEWEL CHEST includes:

- 1 quart Covered Sauce Pan
- 2 quart Covered Sauce Pan
- 3 quart Covered Sauce Pan
- 4 quart Covered Sauce Pot
- 6 inch Covered Skillet
- 10 inch Covered Skillet
- 6 cup Percolator
- Special Deluxe Hanging Rack

11 PURPOSE SET includes:

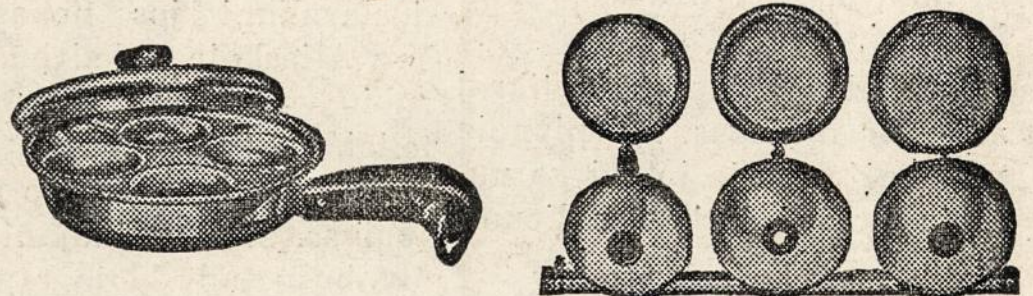
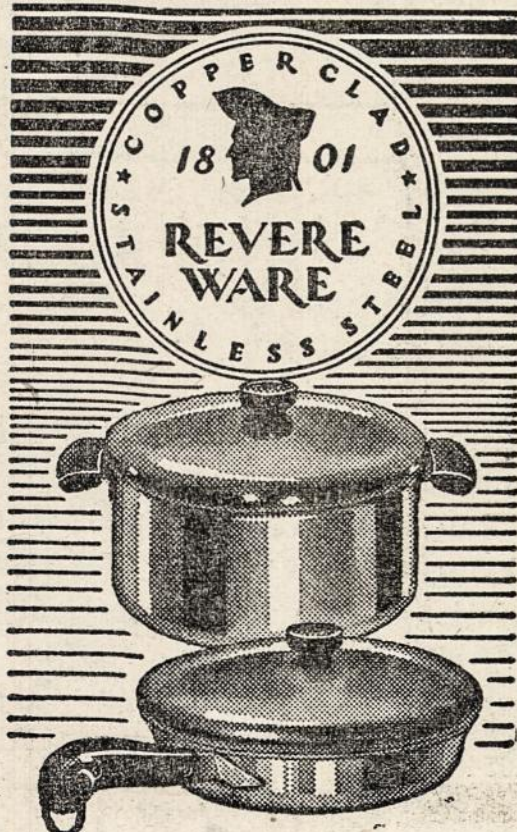
- 1 quart Covered Sauce Pan
- 3 quart Covered Sauce Pan
- 8 inch Covered Skillet and Egg Poacher Inset
- 10 inch Covered Skillet
- 1½ quart Double Boiler
- Special Deluxe Hanging Rack

Truly assortments fit for a queen, these two sparkling Revere Ware sets are designed for a lifetime of better cooking! Choose either selection of copper-clad stainless steel beauties... you'll save 5% on the set price, save on fuel bills, save on cooking time, save on replacement costs. And both sets are attractively packaged in colorful chests.

Discover, as millions of American homemakers have, that the finest utensils are the most economical as well. Stop in tomorrow to make your choice!

ASK ABOUT OUR BUDGET-PAYMENT PLAN

**CHICAGO HARDWARE
& APPLIANCE CO.**

3111 West 111th Street

Hilltop 5-5200

OPEN MONDAYS AND THURSDAYS TILL 9 O'CLOCK

Laiškas Redakcijai

Gerbiamoji Redakcija,

Prašau išspausdinti "Naujienuose" šį mano paaiškinimą dėl Lituanisto straipsnelio "Premijų klausimu", įdėto dienraščio Nr. 19 ("Literatūros" priede Nr. 223). Suprantama, mano pastabos apsiriboja tuo, kiek kalbamajame straipsnelyje liečiamas Lituanistikos Institutas.

Atsiliepdamas dėl anksčiau "Naujienuose" J. Kauko iškelto reikalo neužmiršti, premijas skirstant, ir lituanistinių veikalų, Lituanistas sutinka, kad premijos būtų reikalingos lituanistiniam veikalams, ir pažymi, jog tokių premijų įsteigimu bei jos reikalu pirmiausia turėtų rūpintis Lituanistikos Institutas: "Ta proga tektų paklausti, ką iki šiol veikia Lituanistikos Institutas, apie kurio organizavimą jau nuo seniai skaitome spaudoje, kuris renka pinigus, bet kurio darbų kol kas dar nesimato? Ar ne Lituanistikos Instituto vienas pagrindinių uždavinių būtų įsteigti ir suorganizuoti nuolatinę premiją už geriausius lituanistinius mokslo darbus?"

Atsakymą šiuo iškeltoju klausimu bent bendrais bruožais jau galima buvo susidaryti iš spaudoje skelbtų pranešimų bei straipsnių apie Lituanistikos Instituto tikslus, uždavinius, jo organizavimo eigą darbus ir piniginius išnašus.

Anas informacijas ryšium su keliama klausimu komentuoju ir iš dalies papildant, tenka pažymėti, kad ne dėl laik. prezidento kaltės instituto organizavimas užsitęsė; tačiau šiuo metu jis jau yra visai prie pabaigos. Galutinai išgyvenus organizacinį laikotarpį, mokslinė instituto taryba galės konkretizuoti instituto darbus, paruošdama artimiausios ateities darbų planą. Bet ir dabar iš Lit. Instituto statuto matyti, kad svarbiausias instituto uždavinys yra lituanistinių sričių mokslinių tyrinėjimų organizavimas ir šios rūšies veikalų leidimas.

Kad čia lituanistinių mokslo veikalų skatinimui galima pasinaudoti ir vad. premijomis, apie kurias kalba Lituanistas, yra suprantamas dalykas, nors tai institutui savaime ir nėra pirmaeilės svarbos uždavinys. Dabar institutui būtų svarbiausia pradėti leisti lituanistinius mokslo veikalus, kurių jau gerokas skaičius yra parašytų

(dalis jų jau buvo paskelbta spaudoje visuomenės žiniai), bet nėra lėšų jiems spausdinti, nes instituto izde tėra per 500 dolerių, kurių beveik visi gauti dar prieš lėšų telkimo institucijai susikuriant (šios informacijos irgi buvo spaudoje paskelbtos). Taigi tuo tarpu jų nepakaktų nė vienam kiek didesniai veikalui išleisti. O tuo tarpu juos leisti reikėtų skubėti, nes jie labai reikalingi tiek mūsų visuomenei bei bendrajam lietuviškajam reikalui, tiek mokslui; o pagaliau ir patys autoriai norėtų, kad jų veikalai — kai kurie jų ilgų metų rūpestingo ir kruopštaus darbo triūsas — pagaliau išvystų dienos šviesą. Taigi tai yra pirmaeilis reikalas; pačios premijos galėtų pasidaryti institutui aktualios vėliau, atsiradus atitinkamoms lėšoms instituto izde, ir instituto mokslinė taryba, be abejo, turės progos tai netolimoj ateity apsvastyti.

Svarbiausias Lituanistikos Instituto praktinės veiklos ramstis — lėšų telkimas — kurį laiką dar neturėjo normalaus pagrindo. Po ilgiau trukusių pastangų galima buvo pasidžiaugti, kad jis atsirado: 1953 m. lapkr. 3 d. formaliai buvo įkurta instituto Izdo Taryba (pirmosios kadencijos), vadovaujama inž. A. Rudžio, Illinojaus Lietuvių Prekybos Rūmų prezidento (9339 S. Oakley Ave., Chicago, Ill.). Jos sudėtis praėjusių metų gale irgi buvo paskelbta spaudoje. Šiai tarybai statutas paveda lėšų telkimą ir valdymą.

Reikia manyti, kad kalbamosios Lituanisto pastabos Lituanistikos Institutui buvo geros intencijos padiktuos, ir tuo tetenka pasidžiaugti, ir kartu šia proga tiek jam, tiek ir kitiems šio institucijos vardui padėkoti. Lituanistikos Institutas dar labiau pasidžiaugtu, jei tie balsai labiau tikslinai būtų nukreipti į instituto užsimojimų ir reikalų populiarinimą plačiojoje visuomenėje, ypatingą dėmesį kreipiant į skatinimą kuo didesniai skaičiui asmenų ar organizacijų tapti inašininkais šios bendrinės lietuvių mokslinės institucijos, kuri juk gyvai reikalinga ne tik mūsų kultūrai palaikyti tinkamoj civilizuotai tautai aukštumoj, bet ir neišvengiamai mūsų tautos kovai.

Dr. P. Jonikas,
Lit. Instituto Laik.
Prezidentas

KULTŪROS PASAULYJE

Rytų ir Centro Europos Komitetas Laisvės Kultūros Kongreso apimtyje.

Rytų ir Centro Europos rašytojai, menininkai ir mokslininkai, norėdami suderinti tos Europos dolies pabėgėlių intelektualinę darbuotę, Paryžiuje sudarė atskirą komitetą, į kurį įeina Albanijos, Bulgarijos, Čekoslovakijos, Estijos, Lietuvos, Latvijos, Lenkijos, Rumūnijos ir Vengrijos atstovai. Lietuvių intelektualus atstovauja prof. Dr. Jurgis Baltušaitis. Iš kitų tautų paminėtini: Jan Cep, Pierre Christoforov, Joseph Czapski, Karel Kupka, Czeslaw Milosz, Harold Perlitz, Arved Svabe, Joseph Wittlin ir kiti.

Komitetas, kuris veikia Laisvės Kultūros Kongreso apimtyje, turi savo būstinę Paryžiaus centre. Jis koncentruoja Rytų ir Centro Europos tautų bei jų pabėgėlių kultūrinį gyvenimą liečiančią medžiagą ir, pagal pareikalavimą, informuoja tų kraštų kultūriniais reikalais besidominčias institucijas ir asmenis. Norint susižinoti su komitetu, reikia rašyti:

Comité pour l'Europe Centrale et Orientale, Secrétariat du Congrès pour Liberté de la Culture, 104, Boulevard Haussmann, Paris (8-e).

Ką Europa galvoja apie Ameriką?

"What Europe thinks of America" — tokiu pavadinimu neseniai New Yorke išėjo straipsnių knyga, kurią parašė devyni europiečiai: du praneužai, du italai, anglas, belgas, du lenkai ir ukrainietis. Euro-

pos spauda apgailestauja, kad panašių suartinančių ir lyginančių Ameriką su Europa knygų pasitaiko labai mažai ir kad ypatingai amerikiečiai neparodo rimtų pastangų atskleisti savo pažiūras apie Europą. Dėl šitokio abipusio nesusipažinimo dažnai tenka vadovautis pigiais savaitraščių reportažais, kurie beveik visada pateikia kreivą Amerikos vaizdą Europoje ir atvirkščiai.

Didelio dėmesio užsitarnauja prancūzo Raymond Aron ('Figaro,' 'Préuves' ir kt. žurnalu bendradarbio) straipsnis, kuriame nagrinėjamas JAV ekonominis gyvenimas. Kitas prancūzas, M. Jules Monnerot iškėlė abipusio pažinimo klausimą ir lygina JAV "vidaus" kolonijų (juodųjų) problemą su Europos valstybių išorinių kolonijų problema.

Italas Guido Piovene pabrėžia skirtumą tarp Amerikos ir Europos komunistų, kurie pirmuoju atveju yra daugiau sveltinkūniai, o antruoju — "sudarė mūsų istorijos dalį." Autoriaus nuomone, Europos komunizmas "yra gimęs mūsų gatvėse ir mūsų universitetuose, kaip atsakymas į prieštaravimus, kurie pasireiškia dominuojančioje klasėje."

Ukrainietis Yury Serech analizuoja amerikiečio "populisto" vaizdą sovietų literatūroje. Lenkas J. Czapski bando atskleisti dvi Amerikas: jauną, kūrybingą ir dinamišką bei kitą, kurią siaučia biurokratizmo ir oficialumo šydas.

Knyga vertinama labai pažais, du italai, anglas, belgas, lankiai ir laikoma "Book of the Month." (n.)

PRADĖK TAUPYTI ŠIANDIEN, — TURĖSI RYTOJ!

Taigi pradėk taupyti šioje lietuviškoje įstaigoje. BRIGHTON SAVINGS moka 3% pelno Kiekvieno taupytojo indėliai yra apdrausti iki \$10,000.00.

BRIGHTON SAVINGS and LOAN ASS'N.

4071 Archer Ave., į vakarus nuo California Ave.

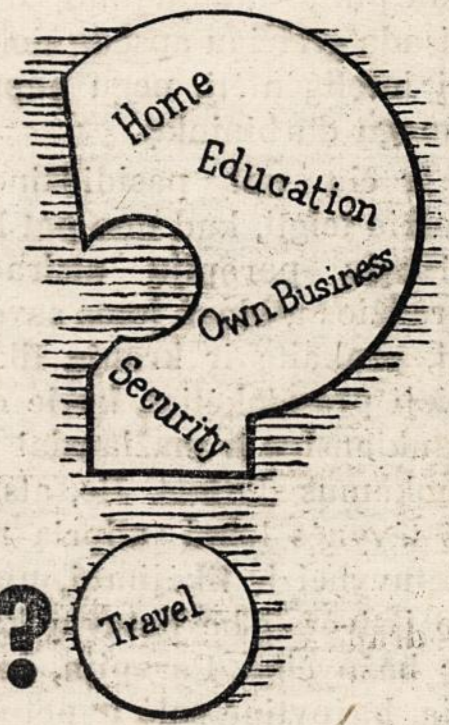
Telefonas: LAFAYETTE 3-8248

CHARLES ZEKAS, Secretary

OFISO VALANDOS:

Pirmad., Antrad., Penktad. ir Šeštadienį 9:00 ryte iki 4:30 val. po pietų. Trečiad. 9:00 ryte iki 12 val. dieną. Ketvirt. 9:30 ryte iki 8:00 val. vak.

WHAT'S YOUR SAVINGS PURPOSE?

Mūsų klientai patyrė, kad apdraustos santaupos pas mus yra naudingos telkimui fondų įvairiems jų ateities reikalams. Galite pradėti parankiausia jūm suma, taupyti kada ir kiek norite. Tamstu santaupos apdraustos iki \$10,000 ir neša gerą nuosimtį.

UNIVERSAL SAVINGS & LOAN ASSOCIATION

1800 S. Halsted Street Chicago 8, Ill.

Telefonas: HAYmarket 1-2028

Valandos: pirmad., antrad. ir penktad. nuo 9 ryto iki 4 val. vakaro. Ketvirtadieniais nuo 9 ryto iki 8 vak. Trečiadieniais uždaryta. Šeštadieniais nuo 9 val. ryto iki 3 val. po pietų.

GARSINKITĖS "NAUJIENOSK"

KALBOS DALYKAI

REDAGUOJA
DR. P. JONIKAS

AMERIKOS LIETUVIŲ KALBA

(Tęsinys iš Nr. 13.)

XLI. LIETUVIŠKOS PARAPIJOS IR LIETUVIŲ KALBA

Lietuviškos-lenkiškos parapijos kuone visos išnyko pačiame XIX šimtmečio gale. Laikėsi dar viena kita ir XX a. pradžioje, bet neilgai, nes 1905 m. jau nė vienos jų nebebuvo, beliko tik labai liūdna ir skaudi atmintis grynai lietuviškai širdžiai...

Taigi prasidėjo visai lietuviškų parapijų gadinė. Tik ar buvo jos visai lietuviškos? Karčią teisybę sakant, tai tik vieni parapiečiai buvo grynai lietuviai, kurie mylėjo savo gimtąją kalbą, ir, nors ir patekę į svetimą kraštą, kvėpavo ir gyveno Lietuvos oru — lietuvių. Tačiau visai kitaip buvo su kunigais. Jie, apsikrėtę sulenkėjusiose seminaruose nepagydomu lenkizmu, pirmoj vietoj laikė lenkų kalbą ir Lenkijos meilę, o lietuvių kalbą ir Lietuvos meilę — antroj arba ir paskutinėj. Buvo keli, kuriems ir lietuvių kalba, ir tauta labai rūpėjo; bet tai tik keli. Jų sukaičiavimui net 5 rankos pirštų nereikia, nes iš tikrųjų buvo tik 4: kun. Kaupas, kun. Žilius, kun. Milukas ir kun. Žebrys.

Bet parapijos, kartą tapusios lietuviškomis, tokiomis ir laikėsi; žinoma, kol pradėjo skverbtis į jas amerikizmas, kaip pirmiau lenkizmas. Ir reikia atvirai pasakyti, kad amerikizmas, kaip pirma lenkizmas, buvo daugiausia palaikomas kunigų. Nesistebėkite ir nesijaudinkite, nes juk žinote, kad pikta nutautėjimo dvasia visada greičiau apsidė šioji tokių inteligentėlių, negu paprastą žmogų darbininką.

Ir čia net pasididžiuojant reikia teigti, kad nuo pat lietuviškųjų parapijų atsiradimo pradžios atidavė joms savo širdį, prakaitą ir kraują tik pilkieji prasciokėliai, kurie dirbo sunkiausius ir mažiausiai teapmokamus darbus. Jie, atsivežę iš tėvynės labai stiprią meilę lietuvių ir tikėjimui, negalėjo išsiversti be lietuvių kalbos ir bažnyčios. Parapija, bažnyčia, bažnytinė salė ir net šventorius buvo didžiausia ir maloniausia jiems prabanga, pramoga, džiaugsmas ir laimė. Ir čia jie palikdavo visus savo sielos ir širdies sunkumus ir skausmus. Ir todėl jie nieko nesigailėdavo parapijai ir bažnyčiai.

Bet jie buvo labai neturtingi. O juk pastatyti bažnyčią ir išlaikyti parapiją reikėdavo baisiai daug pinigų. Jie tačiau surasdavo būdus ir priemones tiems pinigams surinkti. Visų pirmiausia sukurdavo kokio nors šventojo vardu draugiją, dažniausiai šv. Kazimiero, šv. šv. Antano ar šv. Pranciškaus, o paskui jau sukurdavo galvas ir tušindavo kišenes rinkti pini-

gams. Bet juos surinkti nebūdavo lengva. Lengva ar re lengva, jie vis dėlto nugalėdavo kad ir didžiausius sunkus, net nesigailėdami iš pustuščių savo kišenių baisiai gausiame kaktos prakaitu uždirbtų dolerių... Bet visi puikiai žinome, kad, imant pinigą iš kišenės, verkia ne tik pats pinigas, bet ir kišenė, nes ji niekad nenori būti tuščia. Tačiau niekas neverkia, kada tas pats pinigas yra imamas per kokią nors linksmą pramogą. Tai jie ir ruošdavo tas pramogas po pramogų, vadinamas baliais, piknikais, fėrais (church fair), bazarais ir loterijomis. Štai Čikagoj, kai buvo steigiamas trečioji iš eilės parapija 1903 m., per pikniką išgerta 50 tūkstančių butelių alaus, o naujai parapijai atliko 2000 dolerių, kas šių dienų sąlygomis ir valiuta būtų mažiausia 15,000 dolerių!

O kai įsikurdavo parapija, tai jos išlaikymui ir skolų išmokėjimui būdavo naudojamos tos pačios priemonės — linksmos pramogos. Daugiausia pinigų atnešdavo bažnytiniai fėrai, kurie tęsdavosi net savaitę savaites. Juose visi linksmi gerdavo, šokdavo, dainuodavo ir lošdavo. Štai vėl toj pačioj Čikagoj, kuri jau buvo anksčiau minėta, per šv. Jurgio parapijos fėrus 1899 m. buvo išstatyta laimėjimui, arba išlošimui, gražiausia mergina! Ir apie tą nepaprastą lošį ir eksponatą buvo rašoma visoje Čikagos spaudoje, kai viskas išėjo aikštėn per kun. Kraučiuono didelę ir labai skandalingą bylą prieš "Lietuvos" leideją Olšauską ir redaktorių Šerną (Adomaitį). Štai kas ir kaip buvo sakoma per tą bylą 1899 m. balandžio 12 (posakiai rodo to meto kalbos pobūdį):

Klausia advokatas liudininką: "Kada tai buvo, kaip jį antrą sykį matei girtą ant 'fair-o'?" (Liudininkas liudijo prieš kun. Kraučiuoną, šv. Jurgio parapijos kleboną. "Fairas" buvo padarytas iš fair — prekybos, mūgė, kermočius. A.M.)

Atsako liudininkas: "Jis išlošė merginą ant rato".

Advokatas: "Ar tai buvo dviratis (bicyklis)?"

Liudininkas: "Paprastas loterijos ratas".

Advokatas: "Ar jis išlošė ją sau ir ratą, ar ant rato, kaip tai buvo?"

Liudininkas: "Ant rato".

Advokatas aiškina teisėjui: "Ratas buvo įnagių lošimo, Jūsų Mylista, o mergina buvo tavoru laimėjimo".

Advokatas vėl klausia liudininką: "Kas pardavinėjo tikėtus ant tos merginos laimėjimo?"

Liudininkas: "Komitetas". (Parapinis komitetas, kuris tada kišdavosi į parapijos reikalus. A.M.)

Advokatas: "Kokiame vakaro laike įvyko tas merginos lo-

12—NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—SATURDAY, JANUARY 30, 1954

ANNA KASKAS

Dainuos jubiliejiname NAUJIENŲ koncerte. Dalyvaus STEPONA VIČIAUS vadovaujamas PIRMYN CHORAS. Visi Chicagos lietuviai vasario 21 dieną vyks į šį koncertą.

Nauji atkasimai Atėnuose

Sokrato teismo vieta. P pinigų kalykla.

Princetono (N. J.) universiteto klasikinės archeologijos prof. Dr. Homer A. Thompson padarė platų pranešimą apie jo vadovaujamus atkasimo darbus, kurie praėjusią vasarą vyko Atėnuose.

Vienas žymiausių darbų yra — teismo rūmų, kuriuose beveik prieš 2,500 metų buvo teiriamas Sokratas, atkasimas. Patys teismo rūmai — tai vienas didžiausių Atėnų centro pastatų, kurio stogas buvo atviras, kad teisėjų nešališkumą galėtų stebėti iš dangaus dievai.

Akmeninis teismo rūmų grindinys, kuriame stovėjo Sokratas gynimosi metu, yra 106 pėdų ilgio ir 93 pėdų pločio. Giliau po grindiniu rastos liekanos iš bronzos laikotarpio, kuris tęsėsi gerokai prieš Atėnų kultūros sužydėjimą.

šimas ant rato?"

Liudininkas: "Keletą minučių prieš dvyliką".

Advokatas: "Apart to, ką tamsta pasakojai, ar daugiau kas toks buvo padaryta, iš ko tamsta pažinai, kad kn. Kraučiuonas buvo girtas?"

Liudininkas: "Kadangi mes sakėme, kad leisti ant loterijos merginą yra negražu, tai jis atsakė, kad jis esąs kunigas ir yra už viską atsakas".

Dabar iš liudininko atsakymo, kad "Jis išlošė merginą ant rato", kada jis buvo paklaustas tik apie kun. Kraučiuoną, aišku, jog tas "jis" buvo pats kun. Kraučiuonas. Ši žinia paimta iš "Istorijos Čikagos lietuvių" (psl. 246).

(B.d.)

Dr. Alg. Margeris

Teismo rūmai stovėjo didžiulės aikštės pietinėje dalyje, Akropolio šešėly, kuris atsiradavo besileidžiant saulei. Atkasinėjimo metu rastos vazų liekanos ir vandens laikrodžiai, kurie buvo naudojami kalbėtojų laikui nustatyti.

Demokratijos ir minties laisvės skelbėjas Sokratas buvo apkaltintas jaunuomenės tvirkiniu ir tuose rūmuose nužudytas. Juose yra kalbėjus didysis graikų oratorius Demostenas ir išminčius Aristotelis.

Atkasinėjimo metu rasta krūva didelėmis galyomis vinių ir geriamojo puodelio dugnas su užrašu "Simon." Spėjama, kad šis vardas sietinas su vienu Atėnų batsiuviu, kurį Sokratas yra išgyręs viename savo dialogų.

Pinigų kalykla.

I rytus nuo teismo rūmų at-rasti pastato, kuriame spėjama buvo restorano liekanos. Ten sotindavosi teisėjai ir teismo personalas.

Toje pačioje pusėje atrastos taip pat mažo pastatėlio, kuriame buvo kalami Atėnų pinigai, liekanos. Atkasimo metu rasta metalo virbų, kurie šaltu būdu kaporjami į mažus gabaliukus. Iš tų gabaliukų būdavo kalamos monetos, kurios galiojo visame antikiniam pasaulyje apie 200 metų.

J. T.

Juozas Svaistas

PETRAS ŠIRVOKAS

Idemiausioji nuotykių knyga, tinkanti seniems ir jauniems. Geriausia dovana draugams. 228 puslapių. Išleido Chicago Lietuvos Literatūros Draugija. Kaina \$2.75. Knygų pardavėjams nuolaida. Knygą galima gauti NAUJIENOSE. Pasiųsime paštu, kai čekis arba Money Order bus atsiųstas tokiu adresu:

NAUJIENOS
1739 So. Halsted Street,
Chicago 8, Illinois

Skaitkite "N-nas"